

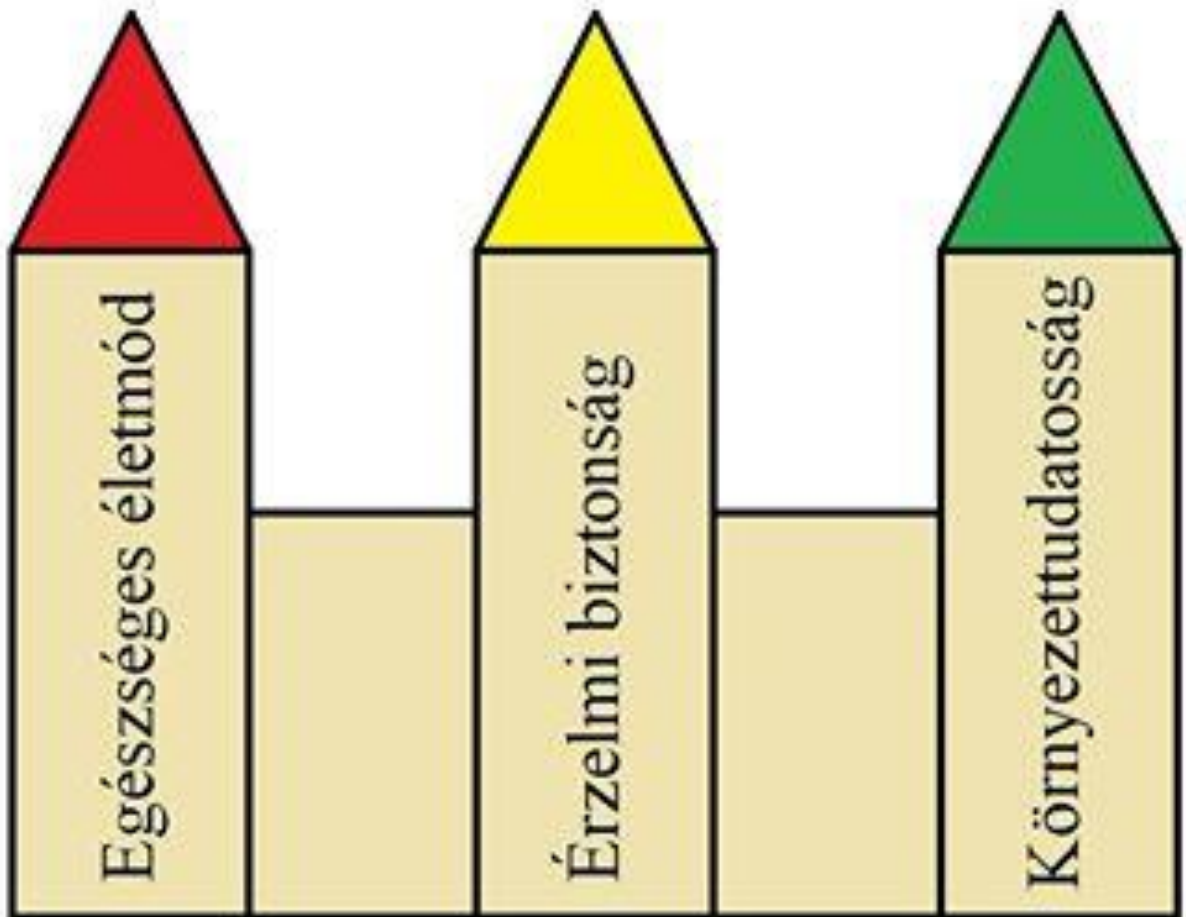
EGERVÁRI MESEVÁR ÓVODA

VÁRVA-VÁR PEDAGÓGIAI PROGRAM

VÁRVA-VÁR PEDAGÓGIAI PROGRAM

*„.....mind kaptak egy darabot Csodaországból.
A szívükbe rejtették, mindig magukkal hordják.”*

(Lázár Ervin)

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETŐ	3.oldal
II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	6.oldal
II.1. Gyermekképünk	
II.2. Óvodaképünk	
III. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI	10.oldal
III.1. Óvodai nevelésünk általános feladatai	
III.2. Az egészséges életmód alakítása	
III. 3. Az érzelmi az erkölcsi nevelés és a közösségi nevelés	
III.3.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek	
III.3.2. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése	
III.4. Az anyanyelvi,– az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	33.oldal
IV.1. Személyi feltételeink	
IV.2. Tárgyi feltételeink	
IV.3. Az óvodai élet megszervezése	
IV.4. Óvodánk kapcsolatrendszere	
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	45.oldal
V.1. Játék	
V.2. Verselés, mesélés	
V.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	
V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	
V.5. Mozgás	
V.6. A külső világ tevékeny megismerése	
V.7. Munka jellegű tevékenységek	
V.8. Tanulás	
VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	74.oldal
VII. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	78.oldal
VIII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	79.oldal

I. BEVEZETŐ

A Kormány által kiadott Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja lehetővé teszi az óvodában folyó nevelőmunka szakmai megújítását. Ahhoz, hogy az óvoda a továbbiakban is be tudja tölteni a köznevelésben eddig vállalt szerepét, vállalnunk kell a gyermeknevelés nehéz, megtisztelő feladatát, szolgálatát, az óvodai nevelőmunka tartalmi megújítását, óvodai pedagógiai program elkészítését. Nevelőtestületünk saját óvodai pedagógiai program megírása mellett döntött. Munkánkat az a cél vezérelte, hogy az eltelt évek hagyományaira építve, a meglévő pedagógiai tevékenységünket fogalmazzuk meg és rögzítsük.

Várva-Vár Pedagógiai Programunk az Mesevár Óvoda szakmai munkájának alappilléreit tükrözi, utalva arra a környezetre és szemléletre mely szakmai munkánknak irányt mutat. **A vár szimbolikája utal arra a törekvésünkre, mely a biztonságra törekszik, oltalmaz, és harmóniát sugall.** A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása az óvodai nevelés alapelve. Ezt az elvet igyekszünk szem előtt tartani az átfogó fejlesztési lehetőségek megtalálásával, a test és lélek együtt nevelésével, a család egészének rendszerszemléletű megközelítésével, az együttműködési szinterek szélesítésével, hatékonyságával.

Programunk három pillérre épül:

- Érzelmi biztonság
- Környezettudatosság
- Egészséges életmód

A fenti három terület határozza meg intézményünk alapelveit, értékeit, célkitűzéseit, valamint az ezekhez rendelt feladatokat, tevékenységeket, koherensen az alapprogramban megfogalmazottakkal.

A program elnevezésével – VÁRVA VÁR – sugallni szeretnénk azon fő célkitűzésünket, hogy a három alappillérre építkezve egy oltalmat és érzelmi biztonságot nyújtó, színes gyermekintézményt kívánunk alakítani és biztosítani a gyermekek és szülők számára, ahova jó érzés és várakozással teli a megérkezés.

Falusi környezetünkől, helyzetünkől adódóan a szülők a minél többféle, változatos tartalmú foglalkoztatást, családi környezetet, a természet közeli tevékenységeket, a kis létszámú csoportfoglalkozásokat igénylik.

Óvodánk munkájának **alapelve:** a gyermek szeretetén alapuló, a gyermeki jogokat tiszteletben tartó gyermekközpontú pedagógia a játékon keresztül, mely megteremti a kisgyermek érzelmi biztonságát, mely nélkülözhetetlen egészséges fejlődésükhöz, képességeik kibontakoztatásához. Ennek megfelelően az alapfunkciók ellátása mellett alapcélunk egy olyan óvoda megteremtése, amely modern, naprakész, a társadalmi igényeknek megfelelő ismereteket nyújt, ugyanakkor igyekszik megőrizni a helyi sajátosságokat. A gyermek képességeinek kibontakoztatásával, tehetséggondozással, a hátrányok leküzdésével egyenlő lehetőséget biztosítunk.

A pedagógusok és dolgozók magatartása, mintanyújtása, a természeti környezet sajátosságai hozzájárulnak a gyerekek környezettudatos magatartásának formálásához. Az együttműködések erősítésével – szülők, alapítványok, szervezetek - ez a pedagógiai elv fokozható. Általános feladat az egészséges életmódra nevelés, mely a mi óvodánkban, mint alapvetés jelenik meg. A mindennapos testmozgással, a napi szabad levegőn tartózkodással és gyümölcsfogyasztással alapjaiban határozzuk meg ezen elv fontosságát. A célkitűzések és feladatok meghatározásával bővíteni lehet és szükséges az egészséges életmódra nevelés területeit, színtereit.

Óvodai nevelésünk **fő célja** az általános emberi értékek továbbadása, az érzelmi biztonság megteremtése és erősítése. Nevelni csak megfelelő, állandó értékrend kialakításával lehet, ezért munkánkban az emberi kultúra általános értékei - igazság, jóság, szépség, szeretet, megértés, közösségi érzés - meghatározó jellegűek. Tisztelettel, megértéssel, segítőkészszándékkal fordulunk minden gyermek és szülő felé. A szeretetteljes, családi légkörben a kapcsolatok kiegyensúlyozottságára, a pozitív attitűd megerősítésére törekszünk.

Kiemelt hangsúlyt kapott programunk tevékenységeiben a játék, a tevékenységben megvalósuló tanulás. A gyermekek elsődleges tevékenysége a játék, s az aktív tevékenykedés közben szereznek ismereteket, tapasztalatokat. E folyamatban alakulnak szokásaik, társas viszonyaik, erkölcsi, esztétikai érzékük, nyitottságuk a világ felé, fejlődik nyelvi készségük, logikus gondolkodásuk, fogékonyságuk a művészet, sporttevékenység iránt. Alakul nemzeti öntudatuk, erősödnek, fejlődnek testi, fizikai értelemben véve éppúgy, mint szellemileg.

Fő tevékenységi formaként a játékon keresztül valósulnak meg azok a kiemelt alapelvek, melyekre a pedagógiai programunk épül.

Változatos programunk lehetővé teszi, hogy a gyermekek szociális érettsége, képességei, készségei, fejlettségi szintje biztosítsa számukra a sikeres iskolakezdést. A nyugodt légkörben nevelkedő, sok tapasztalatot, ismeretet szerzett gyermekek könnyebben veszik az óvodai élet után az akadályokat.

Programunk a sokszínű, vidám, családi légkörben történő tapasztalatszerzést, fejlődést kiválóan biztosítja.

Óvodánk adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése: EGERVÁRI MESEVÁR ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE

Az intézmény címe: 8913 Egervár, József Attila út 13.

Telefonszám: 92/364-019

Fenntartója: Egervár Község Önkormányzata

Az alapítás időpontja: 2019. szeptember 1.

Intézmény kapacitása: 3 csoport
90 férőhely

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

II.1 Gyermekképünk

A gyermek legfőbb joga- játékához való joga. A felnőttek kötelessége az, hogy e jog érvényesülését a lehető legteljesebb mértékben biztosítsák. Programunk a 3-7 éves gyermekek fejlődésének támogatását és személyiségük fejlesztését vállalja fel. Feltételrendszerünk a tevékenységek tudatos befolyásolásával segíti a személyiség kibontakozását, tekintettel a családok értékrendjének sokféleségére, az eltérő gyermeki adottságokra, képességekre, szokásokra, érésbeli, nembeli, vérmérsékleti különbségekre.

Az alapprogrammal összhangban, helyi programunk alapvetése a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítése. **A teljességre utal a vár formában meghatározott test és lélek egységének szimbolikája.** A gyermekekre, mint teljességre tekintünk. Az egész része, megosztottság nélkül, minden nemű megkülönböztetés elfogadhatatlansága mellett.

Ahhoz, hogy a gyermek a szó legteljesebb értelmében emberré válhasson, szüksége van arra, hogy gyermekként, gyermekiségében kapja meg a felnőttek részéről azt a kitüntető figyelmet, odafordulást, amelyben egyedisége, személyisége környezetével való kölcsönhatásokban harmonikusan bontakozhat, formálódhat. A gyermekkor különleges korszak az ember életében, elsősorban a variációs lehetőségek végtelen száma miatt, a nagymértékű nyitottság a befogadásra, a "még minden lehetséges" izgalma, valamint a gyermek sajátos gyermekisége miatt. A gyermeki lét maga a misztikum. Egyszeri, megismételhetetlen és pótolhatatlan. A kisgyermek tiszta, őszinte, ösztönös lény. Érzelmi orientáció jellemzi. Öröme, bánata valódi

ön- és igazságérzetből fakad. Játéka által világteremtő. A gyermeki lét állapot, melyet, ha hagynak megélni egy kisgyermeknek, felnőve útravalóul biztonságérzetet, hű énképet, kiegyensúlyozott világnézetet pakolhat batyujába. Játéka közben felépíti önmagát, kijelöli helyét a világban Bármi és bárki lehet, amivé, vagy akivé csak válni szeretne, s ezáltal mindent megérthet a világból. Ezt a gyermekiséget a játéktevékenységgel lehet könnyen megragadhatóvá tenni. A játék előtérbe helyezése, megértése, sajátosságainak ismerete, alkalmazása egyben azt is jelenti, hogy a gyermek felé tisztelettel, elfogadással, megértéssel és megbecsüléssel közelítünk. Ha megteremtjük játékához a teljességet – tárgyi feltételek, idő, társak, együttműködés, nyugodt légkör, érzelmi biztonság, motiváció, felfedezés öröme -, ezáltal biztosítjuk egészséges fejlődését.

Mozgásának napi kielégítésével hozzájárulunk egészségének megőrzéséhez, képességeinek kibontakoztatásához. A **játékos nagymozgások** erősítik a közösségi élményt, állóképességet, csapatszellemet, fejlődik szabálytudata, kitartása, feladattudata, figyelme.

II.2. Óvodaképünk

Óvodánk Egerváron, Zala megye északi szélén, egy körülbelül 1000 fős településen található, pár kilométerre a megyeszékhelyhez. Az óvoda épülete több mint 50 éves, 2019. évben részleges felújítást és korszerűsítést követően mini bölcsőde és 3 gyermekcsoport működtetésére alkalmas. Sokrétűen hasznosítható udvarral rendelkezünk, melynek felújítása folyamatban van. Az óvoda épületének közelségében sok helyi természeti és társadalmi érték gyalogosan egyszerűen elérhető. Ez a környezeti adottság, a napi természeti élmények is inspirálnak bennünket a környezettudatos magatartás formálására.

A település lakóközösségét egy állandó lokálpatriotizmusra épülő, napjainkban már erősen fluktuálódó közösség alkotja. Óvodánkba azonban a környező falvakból is járnak gyerekek, hiszen közlekedésük helyi szinten, a fenntartó segítségével megoldott. A megyeszékhely intézményeinek, „vákum hatását” folyamatosan igyekszünk kompenzálni a családi környezet biztosításával, kisebb létszámú csoportok kialakításával, az érzelmi biztonság megteremtésével. A szociokulturális környezetből adódóan a körülmények ideálisnak tekinthetők, a lakosság iskolázottsága és anyagi helyzete jó, a foglalkoztatottság teljes. Az egyre inkább felerősödő szociális és érzelmi szükségletek következtében óvodánk szükségesnek érzi a családi nevelés sajátos kiegészítését. A játékon keresztül történő nevelésünk és az a bizalmat tápláló mód, hogy a szülőknek rendszeresen, hagyományosan betekintést nyújtunk óvodai

életünkbe, növeli pedagógiai munkánk presztízsét, egyben elősegíti a gyermekek egészséges személyiségfejlődését. Óvodánk pedagógusai tapasztalják, hogy minden család közvetít valamilyen értéket a gyermekek felé, még akkor is, ha nem minden funkcióját teljesíti maradéktalanul. A társadalmi folyamatok negatív hatásait sok család nem tudja kivédeni, a problémák megoldása gyakran meghaladja a szülők erejét és lehetőségeit, ezért tartjuk szükségesnek, hogy megértéssel közelítsünk a család felé. Óvodapedagógusaink toleránsak a szülőkkel, próbálják átérezni helyzetüket és keresik a kapcsolatot a gyerekek érdekében.

„A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családokat (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét. „

Nevelőmunkánk eredményessége azon is múlik, hogy tudjuk, mennyire vagyunk képesek szolgálni a közjót és a mások jogait tiszteletben tartó egyéni célokat. Óvodai nevelésünk nem lehet ellentétes a köznevelési rendszerrel, amelynek célja, elősegíteni a gyermekek harmonikus testi, lelki és értelmi fejlődést, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságait, műveltségük életkori sajátosságainak megfelelő fejlesztését. Ennek következtében erkölcsös, önálló életvitelre, céljaik elérésére, a magánrendet a köz érdekeivel összeegyeztetni képes, felelős állampolgárokká nevelődni. Kiemelt cél a társadalmi leszakadás megelőzése, csökkentése valamint a tehetséggondozás. Az óvodánkban folyó nevelés célja elősegíteni a hozzánk járó gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, az esetleges hátrányok kiegyenlítését az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Óvodapedagógusainkra jellemző, hogy igyekeznek megerősíteni inkluzív pedagógiai és pszichológiai kulturáltságukat, fokozni a nevelés színvonalát, képesek a sokféleség elfogadására, a csapatmunkára és kreatív együttműködésre. Óvodánk egyik értéke, hogy megőrzi és ápolja a gyermekközpontú szemléletet.

Ennek megfelelően óvodánk **jövőképét** az alábbiak szerint képzeljük el:

Modern, de egyben a hagyományainkat ápoló, az európai normákat és a Köznevelési Törvényben meghatározott célokat és alapelveket szem előtt tartó, köznevelési intézménnyé szeretnénk válni, mely biztosítja a gyermeki képességek fejlesztését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, a gyermeki esélyegyenlőséget, valamint az iskolai életre

való alkalmasságot. Olyan köznevelési intézménnyé, ahol a családi légkör, az érzelmi biztonságot nyújtó környezet, szakmai felkészültség, igényes munkavégzés a meghatározó, s amely ápolja a hagyományokat, szokásokat.

Intézményünkben a szakmai múlt, jelen és jövő között a folyamatosságot azzal szeretnénk biztosítani, hogy továbbra is nyitottak maradunk a szülők számára, valamint az óvodás korosztály számára komfortos csoportlétszámokkal működünk.

Óvodánk valódi értéke az, hogy nevelői közösségünk őrzi és ápolja a gyermekek teljesítménykényszer nélküli, szabad, játékos, ráérős gyermekkorát, a „még minden lehet” gondtalanságát, felnőtt létünk egyik legfontosabb erőforrását.

III. ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI, FELADATAI

III.1. Óvodai nevelésünk általános elvei, feladatai:

Az óvodai nevelés alapelvei, a nevelőtestület által szükséges elvek:

- óvodapedagógusaink részéről elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi a gyermeki személyiséget,
- gondoskodunk egészséges, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkörről
- egészséges életmód, egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- környezettudatosság, érzékenyítés,
- az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
- igyekszünk modellértékű példát adni a gyermekeknek, valamint a család számára,
- nemzeti és helyi hagyományok és szokások ápolása,
- a kiemelt fegyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése,
- biztosítjuk a gyermeki jogok érvényesülését,
- tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéni fejlődési sajátosságait,
- biztonságot sugárzó felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat, melyet pozitív megerősítés kísér,
- hátrányok enyhítését,
- minden gyermek számára az esélyegyenlőséget.

Helyi adottságokból és igényekből fakadó elveink

- Óvodai nevelési folyamatunkban heterogén életkorú csoportok kialakítását tartjuk előnyösnek, mert szülői kérésre a testvérek így azonos csoportba kerülhetnek, a kisebb gyermekek a nagyobbak magatartásmintáiból, gondolkodásmódjából, alkalmazkodási rugalmasságából többet tanulhatnak,
- játékon keresztül, életszerű, érzelmi megközelítésű helyzetekben teremtjük meg az ismeretszerzés feltételeit,
- rugalmas napirendünk alkalmazkodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz, szükségleteihez,
- a gyermekek változatos tevékenységét bemutatva felhívjuk a szülők figyelmét a gyermekükkel együtt játszás fontosságára, az "élő" beszéd jelentőségére,

- arra törekszünk, hogy a nagycsoportosok lehetőséget kapjanak olyan családi, humánus és szociális megnyilvánulásokra, amelyek szocializálódásukat, értelmi fejlődésüket és iskolai alkalmasságukat segítik elő.
- az óvodapedagógus az intézmény céljaival azonosulva, az érdeklődési körének és tehetségének megfelelően képezi tovább magát,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében elvárásainkat mindig az adott gyermek szociokulturális helyzete határozza meg,
- az esélyegyenlőség elvét alkalmazzuk.

Óvodai nevelésünk célja

A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás koncepciójának érvényesítése érdekében: kiemelten kezeljük és védelmezzük a mindig spontán és önkéntes játékot, mert nem szabad feláldozni az egyéni bájt, a sajátosságát, a különleges szépséget a távoli cél útvesztőin, sokkal inkább ezekből kell azt a hidat felépíteni, amelyen a gyermeket a leginkább neki való irányba terelhetjük tulajdonságai, hajlamai, képességei szerint.

Ennek megfelelően célunk:

- A gyermekek sokoldalú játékigényének, játékszükségletének kielégítése, ezáltal önkifejezésük és együttműködésük kiteljesedésének elősegítése.
- Az önfelelt, szabad játék folyamatában a gyermekek testi - lelki egyensúlyának megteremtése, mert ez jelenti számukra az érzelmi biztonságot és fejleszti érzelmi intelligenciájukat.
- A tevékenységekbe ágyazottan megalapozzuk és fejlesztjük a gyermekekben a döntés, a választás, a rugalmas gondolkodás, a kreativitás képességét.
- A játékhelyzetekből természetes módon adódóan támogatjuk, segítjük a kontaktuskeresés, a kommunikálás és társalgás technikai elsajátítását.

További céljaink:

- érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megőrzése,
- sokoldalú személyiségfejlesztés játékon keresztül,
- egyéni és életkori sajátosságok figyelembevételével,
- speciális szükségletek kielégítése,

- családi nevelés kiegészítése, tekintettel a családok értékrendjének sokféleségére,
- testi, szociális, érzelmi, értelmi képességek alakítása,
- iskolai alkalmasság elérése,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlődésének segítése.

III.2. Az egészséges életmód alakítása

- sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermekek komfortérzetének biztosítása,
- a gyermekek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése napi szinten,
- az egészséges életmód feltételeinek biztosítása,
- az egészség megőrzése rendszeres mozgással, edzés, prevenció,
- az érzékszervek egészséges működésének segítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás, a testi képességek, a fizikai erőnlét, a mozgáskultúra fejlesztése.

Az egészséges életmód alakításában egyik meghatározó tevékenység a gondozás, amely segíti a gyermekek szükségleteinek kielégítését, elősegíti **növekedésüket, fejlődésüket**, hozzájárul **egészségük megőrzéséhez, jó közérzetükhöz**, és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit. A **gondozás** a gyermekek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz. A környezeti tényezők segíthetik vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért fontos, hogy az **óvoda szokásrendje**, nevelési hatásai és feltételrendszere segítsék elő, hogy a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően legyenek képesek a **környezethez való alkalmazkodásra**.

Amikor a gyermekek kifejezésre juttatják kívánságaikat, szükségleteiket, jó alkalom ez a szóbeli utasítás megértésének és követésének megfigyelésére, párbeszéd kialakítására is. Az étkezés, önkiszolgálás közben folytatott beszélgetések elősegítik a gyermekek és az óvodapedagógus érzelmi kapcsolatának elmélyülését, fokozzák a gyermekek jó óvodai közérzetét, nyitottságát a kapcsolatteremtésre. Az egészségnevelési és környezeti nevelés elveként a gyermekek életkorának megfelelő egészséges életvitel kialakítása az egészséges testi fejlődés biztosítása. Rácsodálkozás a természetben és az emberi környezetben

megmutatkozó jóra és szépre, annak tiszteletére és megbecsülésére. Figyelemfelhívás a természeti környezet szépségeire, értékeire.

Az egészségvédelmi program megalkotása és megvalósítása, melynek részei:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, mozgás,
- a testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, viselkedési függőségek,
- a bántalmazás és az óvodai erőszak megelőzése,
- baleset megelőzésre törekvés,
- személyi-, és környezeti higiénia fejlesztése.

Feladataink

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás, egészséges életmód színvonalát. Az óvodapedagógus feladata - a lehetőségek figyelembevételével - **a tárgyi környezet elrendezése, óvása, a felszerelések állapotának megőrzése, amelynek védelmében a gyermekekkel együtt tevékenyen részt vesz.**

További feladatai a tevékenységekben megjelenő **környezeti nevelés**. A gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetből jussanak minél több tapasztalathoz az életkoruknak és képességeiknek megfelelő szinten. Segíteni kell a gyermekeknek abban is, hogy az őket körülvevő világot megismerjék és megértsék.

Az **óvoda udvarának** kialakítása a gyermekek sokféle tevékenységét szolgálja.

Ennek érdekében:

- udvarunknak van napos és árnyékos része,
- a talajt nagyrészt fű borítja /labdajátékok/,
- van betonozott felület is /kerékpározás, rollerezés/,
- homokos, apró kavicsos rész /ugró-, futó játékok/,

Óvodánk helyiségei:

Óvodánk helyiségeit a pedagógiai feladatok megvalósítása érdekében alakítottuk:

- a bejárati ajtóhoz vezető utak burkoltak,

- az öltözőben és mosdóhelyiségben minden gyermeknek van jelével ellátott külön tárolóhelye /szekrény, fogas, polc, ruhászsák/,
- a csoportszobák hangulatosak, megfelelően szellőztethetők,
- többször szellőztetünk minden helyiségben,
- a mosdóban van minden gyermeknek külön fogmosó eszköze, törölközője, fésűje, kézmosáshoz szappan, körömkefe,
- a csoportszoba tárgyai gyermekméretűek, biztonságosak és könnyen tisztíthatóak, szükség esetén a gyermekek átrendezhetik, játéktevékenységüknek megfelelően variálhatják.

Betegségek megelőzése érdekében:

- minden gyermek csak a saját jellel ellátott eszközét használja,
- fehérműt, zoknit naponta cserélnék a gyermekeknek a szülők,
- légúti megbetegedések terjedése ellen többször szellőztetünk, figyelünk a megfelelő öltözékre,
- fertőző, vírusos megbetegedések esetén, járványhelyzetben fertőtlenítő szert biztosítunk és használunk,
- bélfertőzésre utaló tüneteknél elkülönítjük a gyermeket,
- a veleszületett rendellenességek kiszűrésére szakember segítségét kérjük,
- neurotikus tünetek észlelésekor a problémát szülővel együtt igyekszünk megoldani, kellő nevelői tapintattal közöljük észrevételünket,
- a beszédhibák megelőzése érdekében az óvónő igyekszik kifogástalan beszédmodellt nyújtani, a beszédhibák javítása logopédus feladata.

A fejlesztés tartalma

Helyes életritmus

Életkoronként eltéréseket mutat. A gyermek testi és szellemi fejlődésének alapfeltétele, ezért a gondozás központi kérdése. A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. A gyermekek óvodában eltöltött idejét az élettani szükségleteknek megfelelően kell tervezni.

A helyes életritmust a családdal együtt célszerű kialakítani. A napirend ismertetésével segítjük a családi nevelést. Javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és a pihenés időpontjait otthon /vasárnap és szabadságok idején/ is célszerű betartani. A tevékenységek megszervezésénél biztosítjuk a gyermekek számára a **folyamatosságot, kötetlenséget, választhatóságot.**

A tevékenységeket és időtartamukat a napirend tartalmazza.

Táplálkozás

A növekedés és fejlődés elengedhetetlen feltétele. Az óvodában tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére. Mivel a gyermekeknek nem csupán a fejlődését, a közérzetét is befolyásoló tevékenységről van szó, az óvónőnek meg kell ismernie az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit. Ezek ismeretében szoktathatók a gyermekek a kívánt táplálkozási követelményekhez. A családdal való szoros együttműködés eredményes a gyermek érdekében. A szülők adományait /gyümölcs, kompót, zöldségfélék, ivólevek/ a gyermekek szívesen fogyasztják. Az étkezések kulturált körülmények között zajlanak. Ízlésesen terített asztalon, folyamatosan, rugalmas időkeretben történik a tízórai és uzsonnázás, önkiszolgálás rendszerében. Az ebédelés közösen, azonos időpontban, naposi rendszerben történik.

Testápolás

A gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. Fontos az óvónő szerepe az ápolási szokások alakításában: alkalmazkodik a gyermek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz.

A gyermekek tevékenységei:

- bőrápolás /kézmosás étkezés előtt, kezüket szennyező foglalkozások, WC - használat után/,
- körömápolás/agyagozás, festés után körömkefével/,
- fésülködés,
- fogmosás ebéd után,
- helyes orrfújás, megfelelő zsebkendő használat,
- WC-használat természetes szükséglet szerint, bármikor, utána kézmosás.

Öltözködés

Védekezés az időjárás változásai ellen, de fejleszti a gyermekek ízlését, önállósodási törekvéseit is. A gyermekek öltözéke célszerű, kényelmes legyen. Váltócipő használata kötelező. Javasolt a tartalék fehérnemű is. Pizsama és tornaruha használata kötelező, ezt a szülők biztosítják gyermekeik számára tetszésüknek megfelelően. Óvodai ünnepélyeken a "szép ruha" viselete ajánlott.

Edzés

Fontos az egészség megőrzéséhez. Az óvoda udvara jó lehetőségeket kínál ehhez, minden évszak lehetővé teszi a szabad levegőn tartózkodást, a számtalan mozgástevékenységet. A víz edző hatása intenzívebb a légfürdőnél, ám ez csak azoknál a gyermekeknél megoldható, akiknek szülei igénylik a szervezett úszásoktatást. Rendszeresen sétálunk is a gyermekekkel az óvoda közelebbi - távolabbi környékén. Közvetítjük a gyermekeket különböző gyermeksportok, edzések vonatkozásában (pl: fociedzés).

Pihenés és alvás

Az óvodás gyermek napirendjében fontos szerepet kap. Kényelmes ágyakon pihennek a gyermekek, maguknál tarthatják apró, kedves tárgyaikat, párnájukat. Minden nap mesével, altató énekkel fekszenek le a gyermekek, s külön-külön betakar, megsimogat minden gyermekarcot az óvónői kéz. Pihenő alatt csend és nyugalom van a teremben, friss levegőt biztosítunk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- teljes önállósággal, figyelmeztetés nélkül tisztálkodnak,
- vigyáznak a WC, mosdó tisztaságára, rendjére,
- az önkiszolgálás, önellátás teendőit egyedül végzik,
- segítenek teremrendezésben, naposi feladatokat látnak el,
- képesek mindennapi testi szükségleteik kielégítésére, s azokat tudják szabályozni,
- önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek,
- ruhadarabjaikat rendesen elrakják, gombolnak, cipőt fűznek, kötnek,
- öltözködésükben alkalmazkodnak az időjáráshoz,
- evőeszköz használatuk megfelelő,
- igénylik az esztétikus terítést, tisztán, kulturáltan étkeznek,
- szívesen, sokat mozognak, próbára teszik testi erejüket, ügyességüket,
- versengések során átélt kudarcokat, sikereket tudnak kezelni, elviselni.

Alapelveink az egészséges életmód alakításában

- Figyelembe vesszük az egyéni szükségletek és szokások sajátos eltéréseit.

- Kialakítjuk a gyermekekben a személyi higiénia iránti igényüket.
- Szem előtt tartjuk az egészséges táplálkozás fontosságát.
- Személyes példánkkal is arra törekszünk, hogy a mozgás, az edzés a gyermekek igényévé váljon.

Kapcsolata más nevelési területekkel

- **A külső világ tevékeny megismerésével**, mert a természeti, társadalmi környezetből a gyermek sok ismeretet szerez.
- **Játékkal**, mert megjelennek benne a gondozás során elsajátított tevékenységek. /szerepjáték/.
- **Mozgással**, mert ez önmagában is egészséges életmódra nevel.

III.3. Az érzelmi az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Óvodáskorban, a tevékenységekben és a magatartás megnyilvánulásaiban meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek. Átszövik a gyermekek életét, alakítják viselkedésüket. Ezért fejlődésükben meghatározó az óvodában az óvodapedagógus és a dajka mintája, a családban a szülő szerepe, életvitele. Felhívjuk a szülők figyelmét a gyermekükkel közös élmények fontosságára, ellentétben a napjainkban elterjedt "televíziózós" példákkal, melyek növelik a gyermeki agressziót és mintát adnak. Tudatosítjuk a szülőkben, hogy a plusz agresszió azért keletkezik, mert a sokat tévő gyermek nem a családtól, hanem a készüléktől kapja meg az "odafigyelést", márpedig a képernyő leállítja a belsőkép-szerkesztő képességet, ami az óvodáskorú gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb folyamata lenne. A gyermekek egészséges személyiségfejlődésének, ezen belül szocializációjának érdekében szükséges, hogy:

- már az óvodába lépéskor kiegyensúlyozott, szeretetteljes érzelmi hatások ériék a gyermekeket,
- segítsük énképük, fejlődésük alakulását, melynek eredményeként képesek felmérni saját helyzetüket a csoportban, képesek az önálló helyzetmegoldásokra,
- teljesítményeiken keresztül gyakorolják az önkifejezés és önérvényesítés alapvető szabályait, /egymásra figyelés, egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, együttérzés/,
- tapasztalják meg közös tevékenységeikben olyan erkölcsi tulajdonságok fontosságát, mint az őszinteség, igazmondás, igazságosság, a helyes - helytelen, jó-rossz felismerése, a gyengébb védelme, segítése,

- fejlődjenek szociális érzelmeik, mint örömszerzés, bánat-, fájdalomkoczkodás felismerése, átélése,
- formálódjanak esztétikai érzelmeik /a szép iránti fogékonyság, művészi élmény befogadására való igény/,
- az óvoda nevelje a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció lehetővé teszi a társadalom szempontjából **értékes emberi tulajdonságok** kialakulását. Az érzelmeik jelzik személyiségünk állapotát, környezetünkhöz való viszonyát.

Az óvodáskorú gyermekben igen erős az érzelmi kötődés személyekhez, tárgyakhoz, helyzetekhez. A gyermek "odafigyelést" igényel, amely befolyásolja helyzetét a környezetében. Kérdéseire választ várnak. Élményei elmondásával szeretné megteremteni **önmaga nyugalma**t, levezetni **belső feszültségeit**. Mindehhez keresi a számára fontos személyt, a hozzá közelállót. Sokszor csak egy **simogató kéz** melegsége is sokat segíthet egy személyhez való kötődésben.

Az óvodai csoportban a gyermekek megtanulják a másokkal való együttműködést. A különböző tevékenységi formákon keresztül alakulnak **társas kapcsolataik**, valamint szokás – és normarendszerük. A jó közösséget olyan egyéniségek alkotják, akik képesek egyéni akaratukat, vágyaikat a csoportnak alárendelni, tehát képesek a külső nehézségek leküzdésére, igazi **akarati cselekvésre**.

A nevelés folyamatában az egyén és a közösség szervesen összefonódik, gazdagítják egymás hatását. Az érzelmi nevelés, ezen belül a közösségi nevelés eredményeként alakul ki a **szocializáció**, amelyben kiemelkedő jelentőségű a közös élményeken alapuló közös tevékenységek gyakorlása. Ezért az óvodai élet szervezésével igyekszünk elősegíteni a gyermekek **akarati és erkölcsi tulajdonságainak** fejlődését, melyet az óvodapedagógus – gyermek, dajka – gyermek, és a gyermek-gyermek /kortársi/ **kapcsolatok kölcsönhatásai** alakítanak.

A gyermekek szocializációját a családdal együtt működve segítjük elő. A kettő összhangjára való törekvés, az óvoda folyamatos együtt működése a szülőkkel a gyermek harmonikus fejlődésének feltétele.

A közösség, gyermekcsoport jó alkalmat kínál a párbeszéd különböző, az együttműködést elősegítő nyelvi fordulatainak, kifejezéseinek, az odafordulás udvarias formáinak

gyakorlására /kérem, légy szíves, tessék, köszönöm/. Átélt események megbeszélése során közeli és távoli tervek születnek. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében - szükség szerint – különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültségű szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- alakítsa ki az együttműködés, együtt játszás, együtt dolgozás iránti igényt a gyermekekben,
- növelje a gyermekekben a társakért érzett felelősséget,
- kezelje tapintattal a konfliktusokat,
- a gyermekek számára közvetítse a kapcsolattartás alapvető szabályait, a kívánt viselkedési módokat,
- építse a bizalomra a gyermeki kapcsolatokat minden együttléti formában,
- szeretetteljes magatartásával biztosítson meleg, barátságos légkört a csoport minden tagja számára,
- követelje meg minden gyermektől a tiszteletadást,
- alakítsa ki azt az érzést a gyermekekben, hogy becsüljék meg egymás munkáját,
- törekedjen közelebbi és távolabbi célok felállítására a közös tevékenység érdekében,
- alakítsa ki a gyermekekben, hogy szokásukká váljon a mások számára szerzett öröm,
- segítse elő, hogy a nagyobb gyermekek segítsenek az arra rászorulóknak,
- fejlessze a gyermekek önkifejezését, önértékelését,
- biztosítsa, hogy az ünnepi előkészületekben a gyermekek is részt vehessenek,
- a gyermekekkel, szülőkkel együtt döntsön az ünnepekről, melyek kiterjednek a szűkebb és tágabb környezetre egyaránt, s ezek alapozzák meg hosszú távon a szülőföldhöz való kötődést,
- biztosítsa valamennyi ünnep sajátos hangulatát.

A fejlesztés tartalma

Beszoktatás

Törődés, tapintat, szeretetteljes odafordulás jellemezi az óvoda minden dolgozóját a gyermek felé. A szülővel való együttműködés érdekében az óvodába jövetel előtt meglátogathatják az óvodát, játszhatnak együtt, ismerkedve leendő játszótársakkal is. Az új gyermekek szüleinek felkészítése már az óvodai jelentkezéskor megkezdődik, az intézményünkről szóló tájékoztatót megkapják. Minden esetben sor kerül családlátogatásra, ahol a gyermeki anamnézis mellett a pedagógus megismerheti a gyermeket a családi környezetében. A szülők igényének megfelelően lehetőséget biztosítunk "családos" beszoktatásra a megegyezés szerinti időkeretekkel. A gyermekek magukkal hozhatják biztonságukat fokozó kedvenc eszközeiket.

Hagyományok, ünnepek

A közös készülődések, tervezgetések távlatot, izgalmas örömteli várakozást jelentenek a gyermekek számára. Szeretnek ünnepelni, ennek érdekében maguk is szívesen részt vesznek az ünnepi előkészületekben. Ezek megszervezéséről a szülők véleményét is megkérdezzük, együtt döntünk. Az ünnepek külső megjelenítésére kiemelt figyelmet fordítunk a mindenkori aktuális dekorációval. Az ünnepi érzelmeket és az ünnepi hangulat erősítését szolgálja az is, hogy nem csupán az óvoda helyiségeit, de szívünket is ünneplőbe öltöztetjük. Ünnepeinket nagy részét nyitottan a szülők bevonásával szervezzük.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- aktívan részt vesznek a közös tevékenységekben,
- segítenek társaiknak és a felnőtteknek,
- betartják a közösségi magatartási normákat, szokásokat,
- igénylik a közösséget, észreveszik a hiányzókat,
- egészséges önbizalommal rendelkeznek,
- türelemmel meghallgatják egymást,
- baráti kapcsolatokat alakítanak ki,
- képesek együttműködni egy közös cél érdekében,
- tudnak önállóan dönteni, konfliktust megoldani, van véleményük,
- részesei az ünnepek és hagyományok szervezésének.

Alapelveink az érzelmi nevelésben

- Erősítjük és tudatosan segítjük a társas kapcsolatok alakulását, általa az együttműködési készség fejlődését.
- Arra törekszünk, hogy a kortársi kapcsolatok elmélyüljenek és az elfogadó, megértő felnőtt érzelmi minta beépüljön személyiségükbe.

Kapcsolata más nevelési területekkel

- **Munkával**, mert megtanulnak önállóan dönteni, a feladatokat egymás között megosztani, a közös cél érdekében tevékenykedni.
- **Mozgással**, mert egyéni vágyaikat alárendelik a közös érdekeknek, gyakorolják akaratuk késleltetését.
- **Játékkal**, mert a társas kapcsolatok átalakulnak, elmélyülnek a közös tevékenységek során, edződik konfliktusmegoldó- és alkalmazkodó képességük.

III 3. 1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek. Kiemelten tehetséges gyermek.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- **sajátos nevelési igényű gyermek,**
- **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek,**
- **kiemelten tehetséges gyermek.**

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az egyéni fejlettségi szintjéből kiindulva – önmagukhoz képest – a legoptimálisabb fejlettségi szint elérésére törekvés közös tevékenykedtetés során.

Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti, általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Célunk: felismerni a tehetséget olyan szempontok figyelembevételével, melyek segítségével ezek a különleges értékek felszínre kerülnek.

Alapelveink:

- Gyermekközpontú szemléletünk lehetővé teszi számunkra egy minőségileg magasabban szervezett nevelés, fejlesztés biztosítását, melynek során tisztában vagyunk a gyermekek fejlődését befolyásoló fontos tényezőkkel is.
- A gyermekek tevékenységeiben figyelemmel kísérjük az érzelmi, értelmi, akarat, szociális és mozgásfejlettségi mutatókat.
- Minden óvodapedagógus a legjobb tudását adja annak érdekében, hogy az óvodánkba járó gyermekek közül mindenki megkaphassa a lehetőséget tehetsége kibontakoztatásához.
- Biztosítjuk azokat a feltételeket, melyek között a "ma gyermeke" megtanulhat igazodni a változó világhoz, képessé válhat az új szeretetere, a feladatok, döntések megfogalmazására, illetve elfogadására úgy, hogy tehetségét képes lesz kamatoztatni önmaga és embertársai javára.

Óvodapedagógusaink feladatai ehhez kapcsolódóan:

- A teljes gyermeki személyiség megismerésén keresztül édesítsék meg a hétköznapi szűrkeségét, vegyék észre a legapróbb változásokat is.
- Tudatos felkészültséggel csalogassák elő a gyermekekből azt a többletet, ami személyiségük varázsát adja, amiben különböznek társaiktól.
- Mérjék fel a gyermekek fejlettségi szintjét a gyermeki személyiség egyéni megismerését követően.

Mindezek érdekében:

- engedjük, hogy a gyermek kipróbálja magát, ügyességét, biztosítjuk a mozgás lehetőségeit,
- sok időt adunk beszélgetésre, kivárjuk, amíg rátalál saját gondolataira, lehetőséget adunk az egyéni döntésekhez, biztosítjuk a nyugodt, békés egymásra figyelmet, megadjuk a tévedés lehetőségét is,
- szabad "nem tudni " valamit.

A **kiemelkedő képességgel** rendelkező gyermekek számára biztosítjuk tehetségük kibontakozását egyéni fejlesztéssel, a differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazásával, keresve az értékeket, és ezeket pozitív megerősítéssel kondicionáljuk.

A tehetséggondozás számunkra azt is jelenti, hogy egyéni megmérettetésre is lehetőséget biztosítunk rajz, vers - mesemondó, ének és mozgásos versenyeken való szerepléssel.

Sajátos nevelési igényű gyermekek

A gyermekek természetesnek tekintik, ha társaik különböznek tőlük, nyitottak a különbözőségek elfogadására, tiszteletére. Ugyanúgy elfogadják „másmilyen” társukat, mint a mesék furcsa lényeit. Azt gondoljuk, itt kezdődik a társadalmi szemléletváltozás, mert ezekből a gyermekekből befogadó, toleráns felnőttek lesznek.

A fogyatékkal élő – fáklya a sötétségben. Mi, - a felnőtt társadalom - arra vagyunk berendezkedve, hogy szemfényvesztés az élet. A fogyatékos, ha szeret, megölel, ha nem szeret, hátat fordít. Ők nem tudnak hazudni. Lecsupaszított világ ez, de tiszta világ. Tükör a társadalomnak: ezek a gyermekek megmutatják, hogy lehet igazul is élni.

A SNI. gyermekek mintaként tekintik ép társaikat és érzelmileg kötődnek hozzájuk. Ez számukra spontán létrejövő húzóerőt jelent. Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik, csökken a függőségi beállítódásuk, nem hatalmasodik el rajtuk a sérültség tudata. Az ép gyermekek részéről a gyermeki előítélet mentességére építünk. Ezzel a természetes elfogadó attitűd kialakulásának alapjait célozzuk meg.

Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésére szolgáló feladatok:

- A gyermeki viselkedésben jelentkező nehézségek, (tanulási, magatartási, beilleszkedési zavar) lelki sérülések kiszűrését, az okok feltárását a fejlesztő terápiát szakszolgálat intézményeinek segítségével, pszichológus és logopédus igénybevételével végezzük.
- Tudatosítani kell a befogadó környezetben, hogy a sérült gyermek számára felbecsülhetetlen érték az életkori közösség. Modellt kap társai viselkedéséről, szokásairól, beszédéről, mozgásáról, játékairól.
- A játszótársak, nevelők, szülők teljes közösségének úgy kell elfogadnia a sérült gyermeket, hogy mindig az értéket kell keresni benne, ezért a többi gyermeket is nevelni kell az elfogadásra, együttműködésre.
- Érzelmi biztonságot nyújtó légkörben, az énkép, önismeret fejlesztése, új attitűdök, erkölcsi normák (tolerancia, másság elfogadása, együttérzés, befogadás, segítségnyújtás, önzetlenség) kialakítása;
- A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó életritmus, szokás – és szabályrendszer kialakítására törekvés, alkalmazkodva a sajátos bánásmódot igénylő gyermekek szükségleteihez.

- A SNI gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekciót kell alkalmazni, mert csupán a spontán fejlődésre számítani nem lehet.
- A sajátos nevelési igényű gyermek helyzete lényegesen eltér a többi gyermekétől, mivel állapotánál fogva sajátos ellátásra tarthat igényt. Olyan ellátásra, amely biztosítja a **szakszerű, speciális bánásmódot igénylő és figyelembe vevő nevelést**. Őket olyan nevelési-oktatási intézménybe irányítjuk, amely rendelkezik azokkal a **sajátos feltételekkel, amelyek lehetővé teszik a különleges neveléshez való jog megvalósulását**. A nevelési-oktatási intézményt a szülő választhatja ki, azonban e választási jogánál támaszkodnia kell a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleményére.
- Intézményünk az Alapító Okiratban foglaltaknak megfelelően gondoskodik a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai neveléséről, ellátásáról.

Ezeknél a gyermekeknél különös figyelmet fordítunk arra, hogy a túlterhelést elkerüljük, fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg, hogy a velük szembeni elvárások igazodjanak az adott gyermek fejlődési üteméhez.

A gyermekekben rejlő lehetőségek optimális kibontakoztatása érdekében nevelőtestületünk és a gyermekek fejlesztésével foglalkozó szakemberek legjobb tudásuk szerint kínálják fel a gyermekek számára szükséges kompetenciákat és a fejlődési állapotuknak megfelelő műveltséget. A gyermekek egyéni fejlesztését a szakszolgálat szakmai útmutatásainak segítségével egyéni fejlesztési terveinkben rögzítik óvodapedagógusaink.

A beilleszkedési, tanulási, magatartásai nehézséggel (btm) küzdő gyermek integrálása az óvodában

Azok a tanulók, akik a Pedagógiai Szakszolgálat által megállapított és szakvéleménnyel dokumentált **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTM)** küzdenek.

Az óvodapedagógus feladata a beilleszkedési, tanulási, magatartásai nehézséggel küzdő gyermek nevelése során:

- Gyermek bevonása minden tevékenységbe- játék, munka, tanulás.
- Elfogadó bátorító, örömteli légkör biztosítása.
- Egyéni fejlődési ütem tolerálása
- Önbizalom növelése, helyes önkép formálása
- Rendszeres konzultáció a szülőkkel és a fejlesztőpedagógussal
- Egyéni- vagy mikro csoportos fejlesztés heti rendszerességgel

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek

- **tanulási nehézséggel küzdők** (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)
- **tanulási zavarral küzdők** (például: figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek

- visszahúzódó (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó stb.) Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás.
- ellenséges (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű gyermekek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb.) Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást.

Az óvodapedagógus feladata (SNI és BTM esetén egyaránt):

Mindennapi nevelőmunkánkat a gyermekek sajátos igényeihez, érdeklődéséhez igazítjuk.

Figyelembe vesszük:

1. Egyediségüket

2. Sajátos fejlődési tempójukat

- Állandó napirend biztosítása
- A gyermek szocio-kulturális környezetének megismerése
- Az elfogadó, bátorító légkör kialakítása
- Prevenációs fejlesztés – a lehetséges problémák megelőzése
- Mikro csoportos és egyéni differenciált fejlesztés szükséges, mivel óvodás korban ez a tanulási forma a leghatékonyabb.
- A gyermek érési folyamatához igazított és az életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel történő támasznyújtás
- Az éppen fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakorlásához megfelelő szociális környezet biztosítása
- Az észlelés minél pontosabbá, differenciáltabbá, reálisabbá tétele – észlelési funkciók fejlesztése a motoros manipulációs megtapasztalással egyidejűleg
- Folyamatos nyelvi fejlesztés, amely mindig kísérője a motoros és észlelési megismerésnek
- Kudarcélmények elkerülése a gyermek tanulási ritmusának figyelembevételével – másodlagos zavarok megelőzése
- A gyermek bevonása a napi tevékenységbe
- Feltétel nélküli elfogadás

III.3. 2. A gyermekvédelemmel összefüggő tevékenységünk

„ Minden gyermekben, bármilyen körülmények között is született és bárkik is voltak a szülei, potenciálisan az emberi faj születik meg ismét, és valamennyiünk számára rendkívüli a felelősség az emberi élet iránt.”

/ James Agee/

A gyermekvédelmi tevékenység a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására szolgál. A gyermekek védelme nem csupán a gyermekvédelmi rendszer szereplőinek, hanem tágabban értelmezve minden gyermekekkel hivatásszerűen foglalkozó szakembernek és a gyermek kapcsolatba kerülő személynek feladata, felelőssége.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 17. § c) pontja értelmében a **köznevelési intézményeknek** gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat is el kell látniuk. A jogszabály hely értelmében az óvoda is a **gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer** tagja. A jelzőrendszer működésének célja a problémák időben történő felismerése, és azok mihamarabbi enyhítése, megoldása. A **jelzőrendszer tagjai kötelesek jelzéssel élni** a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, valamint hatósági intézkedést kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. A törvény emellett a tagok számára **együttműködési és kölcsönös tájékoztatási kötelezettséget** ír elő. A szakmai együttműködés az észlelő- és jelzőrendszer eredményes együttműködésének elengedhetetlen feltétele. Fontos, hogy az abban résztvevők tisztában legyenek saját feladataikkal, felelősségükkel és egymás szakmaiságában bízva, egymásra támaszkodva közösen meghatározott feladatelosztásban végezzék el vállalt feladataikat a gyermekek érdekében. A **gyermekjóléti szolgálat feladata az észlelő- és jelzőrendszer működtetése.**

Intézményünk **gyermekvédelmi tevékenységgel kapcsolatos célja**, hogy segíteni tudjuk a szülőket abban, hogy a gyermekek a saját családjukban nevelkedhessenek. A gyermek fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezőket, körülményeket feltárjuk, a hátrányok csökkentésében részt vállaljunk, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Elveink:

- **A család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése**, kiegészítése és ezzel együttesen a gyermek iránti felelősség ébrentartása. A gyermek számára a család az első közösség, amelybe beleszületik, így az elsődleges szocializációs színtér. A család a gyermeket egyrészt az által készíti fel az életre, ahogyan él, ebbe beletartozik a

család életmódja, életszínvonala, másrészt a szülő egy modellt állít. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja is megfogalmazza hogy „a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelezettsége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be”.

- **Együttműködés, kapcsolattartás** a szülőkkel, az ágazatközi intézmények szakembereivel kulcsfontosságú az intézményük életében, mely döntően befolyásolja az óvoda szakmai, illetve a gyermekvédelmi munka sikerességét. Intézményünk dolgozói és az ágazatközi intézmények szakemberei között rendszeres szakmai kommunikáció és tudásmegosztás folyik. A folyamatos információáramlásnak kiemelkedő szerepe van a gyermekek és családjuk problémáinak megoldásában, a krízishelyzet következményeinek enyhítésében és az állapotromlás megelőzésében.
- **Nyitottság és őszinteség**, mely alapján minden gyermekhez, szülőhöz, társintézményeink szakembereihez szeretettel, odafigyeléssel közelítünk. Kapcsolatunkat a bizalomelőleg táplálja, mely párosul a kölcsönös tiszteletben tartással, a kölcsönös megbecsüléssel. Az egymás iránti nyitottság teszi lehetővé, hogy a szülők, az intézményünkkel kapcsolatban álló további szakemberek megismerhessék a szakmai munkát, feladatokat, feltérképezzék a közös munkából származó előnyöket, lehetőségeket. Ez fontos lépés a kompetenciahatárok tisztázásához, kölcsönös tiszteletben tartásához.
- **Egyenrangúság** a gyermekek érdekében folyó, preventív és segítő tevékenységnél a nevelési-oktatási intézményünk pedagógusai, munkatársai, társintézmények és a szociális intézmények segítő szakemberei között. Ennek alapvető feltétele, hogy az ágazatközi szakmák ismerik és elismerik egymás szakmai tevékenységeit, kompetenciáit és céljait, ezért egyenrangú munkatársként, partnerként tekintenek egymásra.
- **Titoktartási kötelezettség** minden - családokat érintő - kérdésben érvényesül mindaddig, amíg a gyermek veszélyeztetettsége nem áll fenn.
- **Szakmai felelősség**, mely alapján a jelzőrendszer működésében a jelzés nem választás kérdése. Minden, a gyermekkel kapcsolatba kerülő intézményi dolgozó, ha bármilyen, a gyermeket érintő, veszélyeztető körülményt észlel, – vagyis nem csak azokat az eseteket, amikor súlyos veszélyeztetettség áll fenn. köteles írásban jelezni, az intézményvezető felé, aki a jelzést továbbítja az illetékes gyermekjóléti központhoz.

Speciális gyermekvédelmi feladataink:

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (továbbiakban: NM rendelet) 25. § (1) bekezdése értelmében „**Az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás** a gyermek veszélyeztettségének megelőzése érdekében a szociális segítő munka eszközeivel **támogatást nyújt a köznevelési intézménybe járó gyermeknek, a gyermek családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak.**”

A NM rendelet 26. § (1) bekezdése alapján „Az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás ellátásáról a család- és gyermekjóléti központ **együttműködési megállapodást köt** a köznevelési intézménnyel.” A (3) bekezdés szerint: „Ha a köznevelési intézmény foglalkoztat gyermek- és **ifjúságvédelmi felelőst**, az intézményt érintő gyermekvédelmi feladatokat az **óvodai és iskolai szociális segítő** a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel **együttműködésben** látja el.

Intézményünkben a gyermekvédelmi munka koordinálását **gyermekvédelmi felelős** látja el, de a feladatok **valamennyi óvodapedagógusnak teendőket** jelenthetnek.

- **A veszélyeztetett gyermekek kiszűrése**, a veszélyeztető okok feltárása, a szükséges intézkedések kezdeményezése;
- Veszélyeztetett gyermekek **folyamatos figyelemmel kísérése**, a szükséges **szolgáltatásokhoz, ellátásokhoz való hozzáférés elősegítése**;
- Elősegíteni a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű (HH), továbbá a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek **óvodába kerülését, rendszeres, továbbá kötelező óvodába járását**. Ezáltal mielőbb megkezdődhessen a hátrányos helyzetű gyerekek szociális és kulturális hiányosságainak pótlása, és az iskolakezdésre csökkenhessenek a diákok közötti különbségek.
- A gyermekek **óvodába járási kötelezettségének teljesítését akadályozó tényezők feltárása**;
- A szociális helyzete miatt hátrányos, halmozottan hátrányos, illetve veszélyeztetett gyermekek segítése **a gyermekétkezési hozzájárulással**, melynek feltételeit jogszabály határozza meg és szülői nyilatkozathoz kötött.

- **Tájékoztatjuk a szülőket** a gyermekek és családok védelmében hozott pénzügyi támogatási rendszerekről, a családoknak nyújtandó más segítői módokról (pl adományozás, ruha, játék, könyv gyűjtése) és ezek helyszínéről.
- Pszichológiai, gyermeknevelési, egészségügyi, mentálhigiénés tanácsadás megszervezése, **a szolgáltatások igénybevételének kezdeményezése;**
- Indokolt esetben **családlátogatás;**
- **Prevenációs, tematikus foglalkozások szervezése** (konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, egészséges életmód, meseterápia stb.).

Általános, pedagógiai tevékenységgel kapcsolatos gyermekvédelmi feladataink:

A gyermekek iskolai beilleszkedésének és sikerességének **záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás.** A sikeres iskolakezdéshez nélkülözhetetlen alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol – az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül, **játékos eszközökkel és módszerekkel hatékonyan tudunk fejleszteni.** Az egyéni fejlesztést, az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget nem az " előiskolai " rendszerű óvoda segíti, hanem az **erős és jó önértékeléssel rendelkező, gyermekre odafigyelő, szerető és érzelmi biztonságot nyújtó "szülői - óvodai" együttes gondoskodás.**

- Elsődleges feladatunknak a **prevenációt** tekintjük, ezért gyakorlatunkban a gyermekek családi körülményeinek figyelemmel kísérése, fejlődésük követésével együtt történik. Az óvodába járást megelőzően, a leendő óvodás gyermekkel és a **szülőkkel első alkalommal a családi környezetben találkozunk,** itt történik meg az ismerkedés. Ezen az első családlátogatás során az anamnézis – fejlődési napló kitöltésével – felvételével, irányított beszélgetéssel, értő figyelemmel igyekszünk kommunikatív, személyes viszonyt kialakítani a szülőkkel. Feltérképezni, megismerni a család erősségeit, gyengeségeit, megteremteni a bizalmi légkört, hiszen ez a későbbi megoldások alapvető feltétele. A szakmai munkánk alapját képező **érzelmi biztonság megalapozásának feltétele a bizalmi légkör** megléte. Igény, vagy szükség szerint további **családlátogatásokat végzünk,** a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése és a különböző fejlődési területeket érintő hátrányok csökkentése érdekében.

- **A szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése** érdekében a családokkal való kommunikációnk során arra törekszünk, hogy segítsük őket a társadalmi beilleszkedésben. Segíteni igyekszünk önismeretüket, hiszen ez a személyiség összes észlelése önmagáról, mely képessé teszi olyan alapvető kérdések megválaszolására, mint " Ki vagyok én?", " Mire vagyok képes?"
- Korunk változó társadalmi életében fontosnak tartjuk a **"felnőtt modell"-t**, hogy ennek nyomán a gyermekek olyan erkölcsi normákat és szokásokat sajátítsanak el, melyek alapjai a kulturált viselkedésnek. Óvodánk csoportjaiban nincs tekintélyelvűség, az óvodapedagógus katalizátorszerepet tölt be. Átlátjuk a csoport életében, az egyéni fejlődésben zajló folyamatokat és tudatos felkészülésünkkel, kreativitásunkkal biztosítjuk a gyermekek sokoldalú fejlődését, megelégedettségét.
- Számatalan lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a leggazdagabb **elhárító "mechanizmusok" alkalmazására**: mese, báb, mese dramatizálása, feszültségoldó játékok, probléma-helyzetek dramatizálása. Ezek jelentős mértékben csökkentik az agresszivitást és szorongást, s ez fontosabb a fejlődő gyermek számára, mint az ismeretszerzés lehetőségeinek biztosítása, hiszen a tudás csak akkor ér valamit, ha ez egy magabiztos, kiegyensúlyozott, önismerettel rendelkező lelki világra épül. Márpedig a gyermekek minél kiegyensúlyozottabbak, annál befogadóbbak.
- A képességek fejlesztése, a hátrányok csökkentése **óvodánkban elsősorban a gyermeki játék tevékenységekben történik**. Az egész napos játékba beleolvadnak a tervszerű kezdeményezések, amelyek biztosítják a gyermekek számára a sikerélményt, a megismerés, felfedezés örömét. A gyermekek önkéntessége itt is érvényesül, hiszen hosszú távon csak ez szolgálja a gyermekek lelki - szellemi fejlődését. Így mutat túl a játéktevékenység a gyermekek testi fejlődésében betöltött szerepén.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek **mozgásfejlesztésére**, hiszen ez az egyik alapja a különböző jellegű hátrányok korrigálásának. A mozgásminták segítségével jobban tudják uralni testüket a térben.
Az élmények során végbemenő idegrendszeri újraszerveződések indítják el a fejlődést, amely pozitív hatást fejt ki minden gyermek esetében.
- Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, nevelési feladatok ellátása, gyermek családjának segítségnyújtás (pedagógiai szakszolgáltatás, szakmai szolgáltatás) nevelési módszerek segítése

A gyermekvédelmi munka lényege rendkívül szerteágazó; röviden, tömören nehezen meghatározható, hiszen a leírtak nem tudják visszaadni a humánum, a segítőkészség, a megértés, a támaszkodás, az érzelmi biztonság, a szeretetpótlás napi jelenlétét. Leginkább azon gyermekek szemében olvasható, akik az öröm, nyugalom, biztonság és szeretet szigetét megtalálják az óvodában töltött napjaikban.

III. 4. Az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az érzelmi biztonság megteremtése, a modellértékű beszéd, a hiteles kommunikáció, valamint az értő figyelem és a beszédre inspiráló környezet alapfeltétele az anyanyelvi, kommunikációs nevelésnek is. Ennek előzménye, és lényeges kiindulópontja a gyermek családi környezetének feltérképezése, a családlátogatáson a gyermek családban elfoglalt helyének, a szülők és a gyermek mentális egészségének megfigyelése.

Feladatunk a gyermekek spontán, az óvodán kívül, illetve az óvodai nevelési területeken belül, szervezett és tudatos ismeretátadások során szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek kognitív képességei:

- egyre pontosabb, valósághű észlelés,
- figyelem-összpontosításra való képesség,
- problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
- reprodukív emlékezet,
- valósághoz közelítő képzeleti működés,
- az alakuló fogalmi gondolkodás.

Fontos feladat még, hogy differenciáltan megtörténjen az anyanyelvi nevelés eszközeivel, a magyar nyelv adta lehetőségek kihasználásával az érzelmi sokszínűség fejlesztése, a mentális stabilitás, lelki egészség megteremtése.

A fejlesztés folyamatában a beszéd, a kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze. A beszéd által erősödik a gyermek érzelmi biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédképessége, anyanyelvi kultúrája.

Az anyanyelvi nevelés, a szemléletes-cselekvő, majd a szemléletes-képszerű gondolkodás legyen fontos eszköze annak, hogy a gyermekek megismerkedjenek olyan új fogalmakkal, amelyek megalapozzák környezettudatos szemléletüket, a természet védelmének igényét, a mindennapi életben.

A nyelvi kommunikációs helyzetek kialakulásának alapvető feltételei: az egymást meghallgató és az egymáshoz beszélő társak /felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek/ beszédkedve, beszédképessége, az anyanyelv szókincsének, hangzásbeli és szövegszerkesztési sajátosságainak tapasztalati ismerete, használata.

Óvodai nevelésünkben meghatározó, hogy az **óvodapedagógus**:

- Fejlesztő munkájában tartsa szem előtt a gyermekek eltérő kommunikációs szintjét,
- érzelmi síkon, önkifejezésben legyen modellértékű,
- ösztönözze a gyermekeket tapasztalataik, érzelmeik, gondolataik szóbeli kifejezésére,
- a lehető legnagyobb teret biztosítsa minden gyermek spontán megnyilatkozásának, hogy természetes helyzetekben gyűjthessenek tapasztalatot a beszéd szerepéről, célszerűségéről, hatásáról, a szóbeli kapcsolatok formáiról,
- erősítse a helyi- és családi szájhagyományokban élő kifejezések használatát,
- ismerje meg a családok nyelvi kultúráját,
- törekedjék óvodánk kiemelt nevelési területeinek, az érzelmi biztonság megteremtésének, az egészséges életmód iránti igény megalapozásának, a környezettudatos szemlélet kialakításának megvalósítására az anyanyelvi nevelés eszközeivel,
- hívja fel a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyermek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a gyermek és a szülő kapcsolatát erősítő hatására.

Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések:

- egyéni képességek megismerését követően egyéni bánásmódnak megfelelő fejlesztés,
- az ingerszegény környezet okozta hátrányok kompenzálása,
- az egyéni fejlettségi szintet figyelembe véve, differenciált fejlesztés,
- esélyegyenlőség biztosítása, a képességfejlesztés eredményessége érdekében a nevelőtestület tagjai továbbképzéseken vesznek részt a sikeres fejlesztéshez szükséges kompetenciák elsajátításáért.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

IV. 1. Személyi feltételeink

Óvodánkban, a nevelőmunka középpontjában a „gyermek” áll.

Nevelőtestületünk innovatív, nyitott az új ismeretek, tudások befogadására, az új elvárások teljesítésére. Óvodapedagógusaink személyisége meghatározó a gyermekek számára.

Dolgozói létszám adatok:

Dolgozók	Létszám adatok	
Óvodapedagógusok száma	5 fő	
Dajkák száma	3 fő	
Külső segítő szakemberek	Gyógypedagógus	2 fő
	Logopédus	1 fő
	Védőnő	1 fő

Nevelőtestületünk képzettségi és szakképzettségi mutatói:

Képzettség iránya	Képzésben részt vettek száma
Főiskolát végzett óvónők száma:	5 fő
Szakvizsgával rendelkezők Óvodavezetés	2 fő
Jelenleg szakvizsgát nyújtó képzésben résztvevők száma	0
Szakképzett dajkák száma	3 fő

Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda, működést segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája nélkülözhetetlen az óvodai nevelés eredményességéhez.

Óvodánkban **szülői közösség** 2019. év óta működik. Nevelőtestületi és alkalmazotti értekezletet évi három alkalommal tartunk. A napi kapcsolt az intézményegységen belül biztosított.

IV. 2. Tárgyi feltételeink

Óvodánk épülete két jól felszerelt csoportszobából, és egy félcsoport helyiségből áll, a csoportokhoz egy mosdó tartozik. Külön tornaszoba biztosítja az egészséges életmódhoz elengedhetetlen napi mozgás biztosítását, és az egyéb nagymozgásos tevékenységek helyszínét. Sószobával rendelkezünk, melynek heti többszöri használata hozzájárul az egészséges életmód gyakorlásához, egészségmegőrzéshez, betegségek megelőzéséhez.

Az óvoda épületéhez parkosított játszóudvar és térköves udvarrész tartozik, melyek biztosítják a szabadtéri játéklehetőséget, nagymozgásokat.

Intézményünk tárgyi ellátottsága, eszközkészlete megfelelőnek mondható, mely a magas szintű állagmegóvásnak, a külső források folyamatos felkutatásának és célszerű felhasználásának köszönhető. Az óvodai intézményegység helyiségei 2019 és 2020. évben karbantartáson, felújításon estek át.

Eszközállományunk tudatos fejlesztésére folyamatosan gondot fordítunk.

Játékállományunk mennyiségi és minőségi bővítéséről az évek során folyamatosan gondoskodtunk. Az elhasználódottakat pótoltuk olyan típusú játékokkal, amelyek a mindennapos játéktevékenység alapvető kellékei (építőjátékok, társasjátékok, babák, autók stb.).

A minőségi fejlesztést a speciális fejlesztőjátékok fokozatos beszerzése jelentette. A fejlesztőjátékok programunk alapját képezik, ezért volt olyan fontos, hogy a program bevezetésére a törzs-játékállomány kialakuljon. Óvodánkban minden korosztályban az életkornak megfelelő készségeket-, képességeket fejlesztő, speciális, jó minőségű játékok állnak a gyermekek rendelkezésére. Az elhasználódás miatt a jövőben is oda kell figyelniük a folyamatos cserére és a 2-3 évenkénti játéktár bővítésére.

Pályázatokon nyert pénzekből, támogatásokból igyekszünk olyan fejlesztő játékokat beszerezni, amelyek kereskedelmi forgalomban nem kaphatók, ezek a gyermekek otthoni játékeszközei közül hiányoznak, ezért nagyon vonzóak a gyermekek számára.

Tárgyi adottságok és feltételek:

A Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges eszközök, felszerelések beszerzésénél a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendeletben meghatározottakat vesszük figyelembe.

Csoportszobáink és az ezekhez kapcsolódó helyiségeink berendezése sajátosan igazodik nevelési programunk cél - és feladatrendszeréhez. A többnyire mobilizálható bútorok lehetőséget teremtenek a kis és nagy terek szükség szerinti kialakítására. A rendelkezésünkre álló egyéb, - a játékos tanulást is segítő eszközeink és felszereléseink - a megfelelő színvonalú munkánk fontos feltételei.

Az óvodánk udvarának és környezetének célszerű és esztétikus továbbfejlesztése az elkövetkezendő években is további feladataink egyike.

Az elhasználódott eszközök pótlásáról folyamatosan gondoskodunk.

IV. 3. Az óvodai élet megszervezése

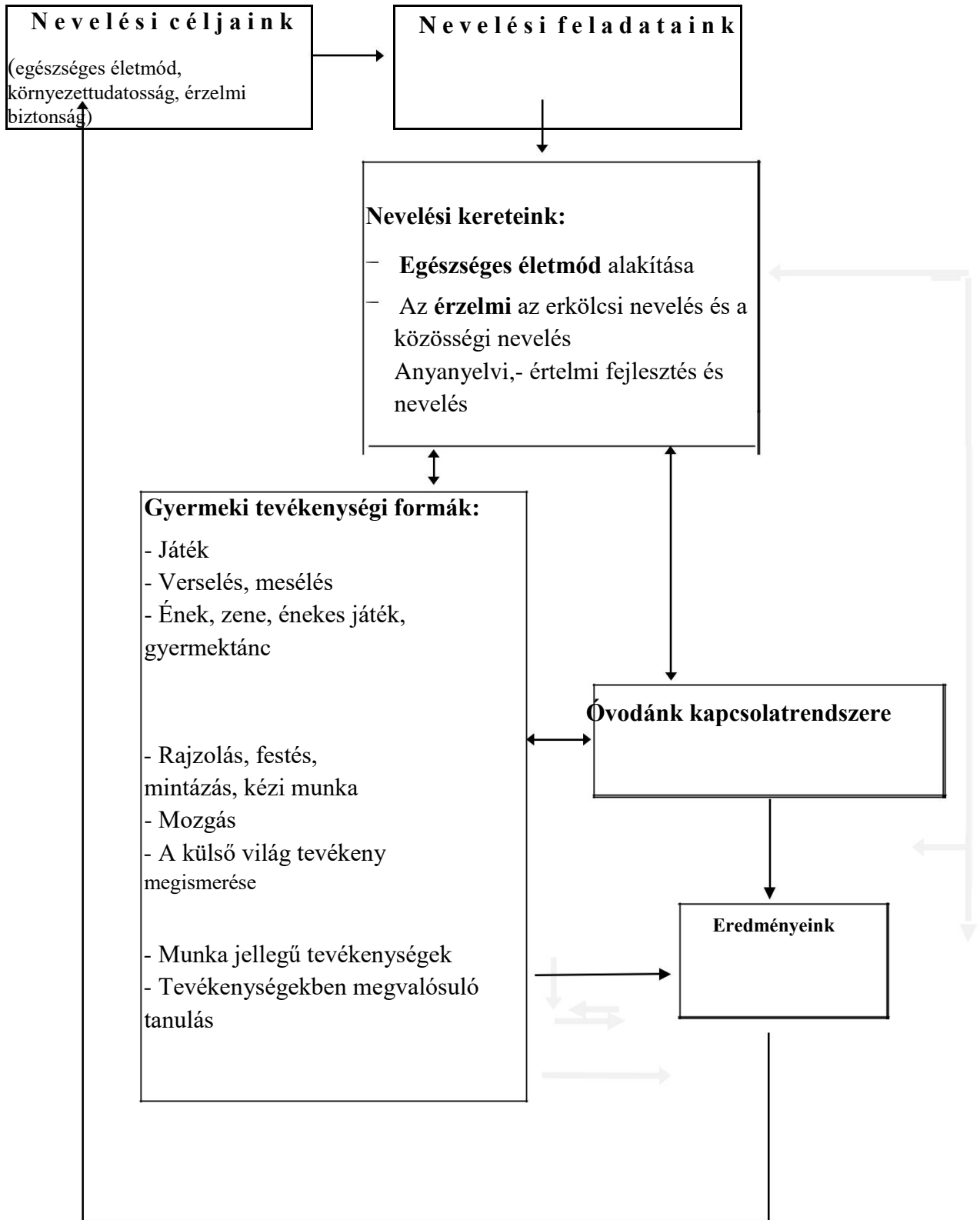
Óvodai nevelésünk rendszere

Fejlesztési rendszerünk a gyermek alapvető és legfőbb tevékenységén, a játékon alapul. Célunk, hogy minden gyermek számára biztosítsuk azokat az érzelmi töltésű élményekre épülő kötetlen játéklehetőségeket, amelyeken keresztül kibontakozhat egyéniségük.

Az a gyermek, aki szabadon használhatja a rendelkezésére álló eszközöket és módja van befejezni a maga választotta tevékenységet, annak fejlődése jó irányba halad. Programunk célja, feladata és tartalma szorosan összefügg egymással, ugyanakkor illeszkednek a nevelés kereteihez. Minden a jó játékot szolgálja.

A játék a tanulással és a munkával együtt hatnak a fejlesztő tevékenység során. A tevékenységi formák és a nevelés keretei külön-külön, de együttesen is szolgálják az életkornak megfelelő tanulást és a gyermekek sokoldalú személyiségfejlődését - játékon keresztül.

ÓVODAI NEVELÉSÜNK RENDSZERE

Szervezeti és időkereteink

Csoportszervezés

Óvodai programunk vegyes életkorú, részben osztott, és osztott csoportokban egyaránt megvalósítható. A csoportok életkori összetételének kialakítását a mindenkori jelentkezési arányok határozzák meg, általában vegyes csoportokat alakítunk. Jellemzően a csoportok létszáma kis létszámú.

Óvodánkban a gyermekek napi- és hetirend alapján tevékenykednek.

A hét minden napján:

- Játék
- Verselés , mese
- Ének
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- Munka jellegű tevékenységek

Spontán tevékenykedés alkalmával a kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembe vételére. A gyermekek érdeklődésük szerint az elkezdett tevékenységet másnap is folytathatják.

Óvodába lépéstől kezdve nagy hangsúlyt fektetünk játékidőben a kisebb csoportokban való tevékenykedtetésre - mint például ábrázoló tevékenység egyes munkafogásainak begyakorlása - annak érdekében, hogy középső csoport év végére, nagycsoportra kialakuljon a mikro-csoportos munkaformához szükséges munkafegyelem, az önálló feladatvégzés képessége, s hogy megszokják a halk beszédet, és szükség szerint a türelmes várakozást.

A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése a gyermekek egyéni dossziéjában félévente történik, amely tartalmazza: a nevelőtestület által elfogadott mérőlapokat, az óvodapedagógusok egyéni feljegyzéseit.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnézisét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta:
- a szakértői bizottság felülvizsgálatainak megállapításait a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Az óvodai nevelés tervezése a nevelőtestület által összeállított elfogadott, valamint az intézményvezető által jóváhagyott **csoporthetéknaplóban** történik.

Egyéb kötelező dokumentumaink:

Általános elveink tartópillérei:

- ÓVODAI NEVELÉS ORSZÁGOS ALAPPROGRAMJA
- KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY
- ALAPÍTÓ OKIRAT
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI REND.
- SZMSZ
- HÁZIREND

A **Házirendnek** megfelelően óvodánk teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel való foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Az óvodai életünk szerves része a gondozás, melyet a dajkával együtt végez az óvodapedagógus. A **dajka** egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki magatartásával, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vegyen a nevelési folyamatban, elsősorban arra van szükség, hogy – megfelelő szinten, - tájékoztatva legyen az óvoda és az óvónők nevelési elképzeléseiről, módszereiről. Ehhez szükséges a folyamatos napi kapcsolattartás. Ez nálunk természetes. A nevelési év első napjától kezdve bevonjuk a játékhoz és más tevékenységekhez szükséges eszközök és kiegészítők készítésébe. Dajkáinkról elmondható, hogy mindegyikük

gyermekszerető. A csoportban dolgozó óvónővel összhangban – egymás munkáját segítve, megbecsülve – végzik munkájukat. A színvonalas pedagógiai munka segítése érdekében a dajkák az egész nap folyamán a gyermekek gondozásában aktívan részt vállalnak.

A **napirend** kialakítása a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően a csoport óvodapedagógusainak feladata.

A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely a maga változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, megfelelő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket elvégezhesék, befejezhesék. Napirendünkben az időkeretek rugalmasan alakíthatók az évszakoknak megfelelően.

HETIREND minta

	Kötetlen foglalkozások	Kötött foglalkozások
HÉTFŐ		
KEDD		
SZERDA		
CSÜTÖRTÖK		
PÉNTEK		
Megjegyzés:		

A tevékenységek **hetirendje** segíti az óvodapedagógus tervező, szervező munkáját.

Az óvodai csoportok zökkenőmentes működését.

A nevelési évben két részre bontott: **szeptember 1-től május 31-ig és június 1-től augusztus 31-ig.**

Valamennyi tevékenység szervezése a gyermekek érdeklődéséhez, és a napi időkerethez igazodik.

A gyermekek tevékenységeik során eddig megszerzett ismereteinek - spontán érdeklődés alapján - gyakorlása, gazdagítása.

ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

Óvoda és család kapcsolata

Óvodai nevelésünk akkor éri el céljait, ha óvodapedagógusaink tiszteletben tartják a család elsődleges nevelői szerepét, igény szerint segítik a szülőket nevelési eljárásaik finomításában.

Együttműködésünk fő elvei:

Az óvodapedagógus:

- Legyen támasza és segítőtársa a szülőknek gyermeke nevelésében.
- Folyamatosan legyen nyitott a szülők egyéni és közös kéréseire, javaslataira, s azok teljesítését vegye komolyan, mérlegelje.
- Kölcsönösen alkalmazkodjanak egymáshoz.
- Minden egyes családdal külön is működjön együtt, keresve a kapcsolatépítés hatékony módszereit.
- Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledjen a családhoz.
- Az óvoda ismerje el a család elsődlegességét a nevelésben, tisztelje a szülőt.
- Az óvodapedagógus kapcsolatában éreztesse az őszinte odafordulást, az empátiát és segítő szándékot.
- A kapcsolat a tapintatra épüljön és mélyüljön el a közös programok tevékenységei alkalmával.
- Az óvodapedagógus ismerje és fogadja el a család szokás és szabályrendszerét.
- Az óvodapedagógus viselkedéséből tűnjön ki, hogy szereti a gyermekeket jó és rossz tulajdonságaival együtt, s ezt a szülővel is éreztesse.
- Mindenkor együttműködési lehetőségeket kell keresnünk.

- Az óvodapedagógus érdeklődjön a szülők tevékenysége felől és keltsen mély tiszteletet munkájukkal szemben.
- Véletlenül se tegyünk egy szülőről sem elmarasztaló véleményt, különösen a gyermekek vagy a saját gyermeke előtt.
- Az óvodapedagógus köszönjön meg a szülőknek minden segítséget.
- A szülők tájékozódjanak helyi óvodai programunkról.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködési formái

- fogadóórák /személyre szabott, bizalmas jellegű információk közlésére alkalmas/,
- családlátogatás a szülők igényének megfelelően /a gyermekek közvetlen nevelési színterével ismerkedés, gyermekek helyének, szerepének felmérése, tájékozódás a család nevelési elveiről, szokásairól/,
- szülői értekezlet /az óvodát, gyermekeket, szülőket érintő témák, feladatok megbeszélése, beszélgető jellegű, oldott hangulatú együttműködés lehetősége/,
- levelezés, telefon /az új gyermekek szüleit értesítjük pl. szülői értekezletről és a gyermekek váratlan megbetegedéséről/,
- közös ünnepeink, közösségi programok
- családi kirándulások /csoport, óvónő, szülő, gyermek, testvér/,
- közös szórakozások /Szülői Szervezet által szervezett bál/,
- javító, szépítő alkotómunkák /társadalmi munkák/,
- napi kapcsolattartás /óvodánk nyitottságából fakadóan jó lehetőség a kölcsönös érdeklődésre, párbeszédre, aktuális témákról a gyermekkel kapcsolatosan/.

(Ezen együttműködési formák fokozatos bővítésére mindenkor törekszünk.)

Szülői igényekből fakadó térítéses szolgáltatások

Óvodánk fakultatív tevékenységeit tartalmazzák. Pedagógiai alapellátásunkat nem érintik, tanfolyami rendszerben, - megfelelő pedagógiai kontroll mellett - a szülők igényei és költségtérítése alapján szerveződnek.

Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy ezek egyrészt életkor- specifikus szolgáltatások legyenek, másrészt olyan tartalmúak, ami erősítheti óvodánk nevelési céljainak elérését, jól illeszkedik óvodánk sajátos arculatához:

- úszásoktatás, sportkörök
- bábszínház, zenés színház, mozilátogatás

- kiscsoportos foglalkozások

Kapcsolatunk közoktatási intézményekkel

A közoktatás - irányítással való kapcsolatunk legfontosabb önkormányzati hivatali szervei:

- Önkormányzati Közös Hivatal
- Zala Megyei Kormányhivatal Járási Gyámhivatal /hatósági gyermekvédelmi ügyek/
- **TÁMASZ Alapszolgáltatási Intézmény Gyermekjóléti Szolgálat** /gyermekjóléti alapellátások/
- **Zalaegerszegi Családsegítő és Gyermekjóléti Központ** /óvodai szociális segítő tevékenység/

Óvodánk és a körzeti iskola kapcsolata

Hagyományosan jónak mondható és folyamatos együttműködési kapcsolatot alakítottunk ki az Egervári László Általános Iskolával.

Együttműködésünk során:

- lehetőséget teremtünk a tanítók számára az óvodai élet megismerésére,
- tájékoztató jellegű közös programokat szervezünk nagycsoportos szülők, gyermekek részére,
- a kölcsönös igényeket felmérjük,
- a nagycsoportosaink az iskolában rendezvényeken (iskolanyitogató, óralátogatás) vesznek részt.

Pedagógiai szakszolgálat:

- Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság és rehabilitáció
- nevelési tanácsadás
- logopédiai ellátás

Pedagógiai-szakmai szolgáltatások:

- pedagógiai munkánkhoz igénybe vesszük pedagógiai, szakmai szolgáltatásokat, mint:
- képzések, továbbképzések, önképzések szervezése, segítése
- szakmai munkánkhoz igénybe vesszük óvodai szaktanácsadók segítségét.

Közművelődési Intézményekkel való együttműködésünk során kibővítjük, elmélyítjük a gyermekek ismereteit, érdekes tevékenységekkel, mesterségekkel ismerkedhetnek meg, kiállításokon, bábszínházi előadásokon vehetnek részt.

Kapcsolatunk egészségügyi intézményekkel

- védőnő /közvetít óvodánk és az óvodaorvos között, egészségügyi feladatokat lát el/,

V. AZ ÓVODAI ÉLET TÉVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

V.1. Játék

Az emberek a csecsemőkortól kezdve felnőtt korukig, az életük végéig játszanak, vagy szívesen nézik, szurkolnak mások játékának. A játék színvonala árulkodik a gyermek érzelmi intelligenciájáról, és megfelelő pedagógusi támogatás esetén egyben eszköze is az érzelmi stabilitás megteremtésének. Szeretünk játszani, mert társaságban lehetünk, együtt izgulhatunk, nevetünk és élhetünk át örömteli pillanatok. Ugyanezeket a pozitív érzelmeket élik át a gyermekek játszás közben, megélve az érzelmi biztonság élményét. A játék a kisgyermekek legegységesebb pszichikus szükséglete, mely biztosítja ezt, s amelyben fejlődnek képességeik, személyiségük, és egyúttal gyarapodnak ismereteik. Az önérvényesítés legjobb formája a visszahúzódo gyermekek számára is, ebben van nagy szerepe a tudatos óvónői segítségadásnak, a biztonságos érzelmi légkör megteremtésének. A sokszínű játéktevékenység hosszú távon meghatározza a gyermekek kreativitását, az embereket körülvevő élő világ, a fennmaradó környezet érdekében, eszköze lehet a későbbi, környezettudatos, egészségre törekvő életmód megalapozásának. Igyekszünk olyan, egyre több helyzetet teremteni az óvodában, amikor a gyermekek maguk is részt vesznek a játék készítésében. Így ébresztgetjük kreativitásukat, sok természetes anyagot használnak, ezáltal sokkal jobban becsülik majd a kész játékokat is. A gyermekeknek sok, a természetes környezetben tapasztalható élményeket nyújtunk, amelyek mindenféle érzékszervükre

hatnak, így kerülnek közel a megismeréshez, s általa válnak egyre befogadóbbakká a külső világ ingereire.

A legkisebb gyermekek a játékok egyszerű változatait művelik, tárgyi cselekvésük tartalma a saját személyiségükkel és közvetlen környezetükkel kapcsolatos tapasztalatokat tükrözi. A **gyakorló játék** keretei között kialakulnak a szimbolikus-szerep- és konstruáló játék elemei. A gyakorlójáték segítse elő az óvodai beilleszkedést, teremtsen meg az érzelmi biztonságuk alapjait.

A szimbolikus-**szerepjáték** már bonyolult megismerési funkciót hordoz magában. Különböző személyek, állatok, dolgok szerepét vállalják magukra a gyermekek, s játékukban sajátos módon tükrözik ezek funkcióját és a köztük lévő kapcsolatokat. A szimbolikus-szerepjátékban jelentkező játékszabályok elfogadása, megtartása és az ezeknek való megfelelés szándéka teremti meg a **szabályjáték** feltételeit.

A gyermek, játék közben alkalmazkodik a többiekhez egész viselkedésében, beszédében is. Amikor szerepet vállal, utánzással, modellkövetéssel szóban, hanglejtésben, mimikában, gesztussal igyekszik azonosulni szerepével. Ezáltal fejlődik érzelmi kultúrája, csoportszinten teremtődik meg egy biztonságos, szociális készségeket is fejlesztő jó érzelmi légkör.

Szimbolikus-szerepjáték során alkalma nyílik arra, hogy felismerje és gyakorolja a különböző beszédhelyzetekhez illeszkedő beszédmódok, nyelvi eszközök használatát. Megtanulja a szóbeli kapcsolat helyzeti sajátosságait, pl. a családban, boltban, orvosi rendelőben, vendégségben. A szerepjátékban kimeríthetetlenek a gyakorlás lehetőségei. Mivel a gyermekek a szerepjátékban élethelyzeteket alkotnak újra, ehhez számtalan eszközre van szükségük. Kialakítjuk a gyermekekben azt az igényt, hogy maguk is készítsenek a játékukhoz eszközöket, törekedve az egyéb esetben eldobandó anyagok, tárgyak élményszerű újrahasznosítására. Ezzel a játéktevékenységek folyamán is formálódik környezettudatos életszemléletük, érzékenyebbé válva a személtmentes életmódra.

Az alkotás öröme a gyermekeket **konstruáló játéokra** ösztönzi. Óvodánkban sokféle, különböző méretű és színű építőelem áll a gyermekek rendelkezésére. Építenek, szerelnek, összerakosgatnak, szerkesztenek, s egyre igényesebbé válnak alkotásaikkal szemben. Sokoldalúan felhasználják ezeket pl. a szimbolikus-szerepjátékaikban. A termények, termések, mindenféle természetes, általuk összegyűjtött anyag is részei és eszközei a játéktevékenységüknek, ezáltal is törekedve a természet, a környezet tudatos óvására.

Az egymáshoz alkalmazkodás már önmagában szabály, de sokféle tevékenység van, amit csak szabályok betartása mellett folytathatnak a gyermekek. Ezek a **szabályjátékok**, amelyek pozitív és negatív érzelmeket hordoznak magukban. Lényeges, hogy a gyermekek örömeiket leljék ezekben, miközben vállalják a győztes és vesztes szerepét

- Értelmező szabályjátékok: ezek jól alkalmazhatók a természettudományos fogalmak alakítására, a megfigyelés, a gondolkodás fejlesztésére. Elsősorban ősszel a természetben fellelhető kincsek is részeivé válnak a szabály- illetve társasjátékoknak.
- Szenzitív (érzékelést fejlesztő) játékok: ezekre óriási szükség van, hiszen az emberiség, fejlődésének korai szakaszában még szinte együtt lélegzett környezetével, a legfontosabb törvényszerűségeket a természetből merítette. Ma már inkább azt tapasztaljuk, hogy különösen a városlakó ember egyre kevésbé teszi ezt. Reggel inkább a rádióból, TV-ből hallgatja meg, süt-e a nap, semmint az ablakon kitekintve győződne meg erről.

Nem figyelünk eléggé a külvilág ingereire, pedig a környezetünk az érzékszerveinken keresztül „szól” hozzánk, már az anyaméhben is, és születésünktől kezdve. Fontos, hogy a gyermeki, természetes kíváncsiságot kiaknázzuk ezen tapasztalatok begyűjtésére. Nekünk, óvodapedagógusoknak ezt a „nyelvet”, a percepciót kell fejlesztenünk, hogy érzékenyítsük a szemüket, fülüket és egyéb érzékszerveiket a külvilág ingereire. Ez az alapja az észlelésnek, a közvetlen felfedezésnek, tapasztalásnak, vagyis a tanulásnak.

/ Látást, hallást, szaglást, tapintást, ízlelést fejlesztő játékok./

A fejlődés jellemzői

3-4 éves korban a gyermekek:

- egymás mellett játszanak, domináns a gyakorló játék, de képesek már egyszerű szabály- és szimbolikus-szerepjátékra,
- játékaikban megjelennek a konstruáló játék alapjai,
- betartják a szokásokat,
- érzelmileg ragaszkodnak a játékeszközökhöz,
- játékhelyüket gyakran váltogatják,
- játékaik nem kitartó,
- játékaikat szabadon, önállóan kiválasztják, de gyakran igénylik az óvónő segítségét a játékban,

- szívesen részt vesznek egyszerűbb játékok készítésében, vagy mással helyettesítik be, például az általuk összegyűjtött anyagokkal, terményekkel /makk, gesztenye, dió stb./
- mozgásuk még összerendezetlen, ezért konstruáló játékok lassú, - mozgásos játékok "darabos", nehézkes,

4-5 éves korban a gyermekek:

- játszócsoportokat alakítanak ki,
- cselekvéseik összehangoltak, játékokban kitartóak,
- felosztják a "ki, kicsoda - ki, mit csinál" szerepeket,
- kötődnek szerepeikhez, ezzel megteremtve saját érzelmi biztonságukat,
- az együttjátás érdekében megszervezik a közös játékot, szabályokat alkotnak /ezeket betartatják és betartják/, önállóan vagy kis segítséggel játék- és kiegészítő eszközöket készítenek, javításukban szívesen részt vesznek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- több napon át is képesek a választott játéktémát folytatni, ehhez önállóan is készítenek eszközöket,
- képesek a szimbolikus- szerepjátékok megszervezésére, ennek megfelelően elképzeléseik alapján szabadon birtokolják, rendezik a csoportszoba berendezési tárgyait, eszközeit,
- a csoportszoba berendezési tárgyait, eszközeit elképzeléseik alapján szabadon birtokolják, rendezik játékoknak megfelelően,
- önállóan kezdeményeznek barkácsolást, próbálkoznak a játékeszközök megjavításával,
- egymás ötleteit, javaslatait meghallgatják, elfogadják, a közösen alkotott szabályokat betartják és betartatják,
- alkalmazkodnak az elosztott és vállalt szerepekhez és a játékszabályokhoz,
- a játéktevékenységek folyamán érzelmileg késszé válnak a biztonságos iskolakezdésre.

Alapelveink a játékban

- Lehetővé tesszük, hogy a játéktéma, eszköz megválasztásában a gyermekek önkéntessége érvényesülhessen.
- Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek szabadon választhassák ki játszótársukat, s hogy a gyermek gyermeki jogán a hozzá közeledőt akár el is utasítsa.

- Kiemelt feladat a mindennapi játéktevékenység folyamán a kiegyensúlyozott érzelmi légkör, mentális egészség biztonságérzetük megteremtése érdekében.

Kapcsolata más nevelési területekkel

- **Az érzelmi és erkölcsi neveléssel és a szocializációval**, mert a gyermeket otthon is, az óvodában is társas kölcsönhatások érik, ezek a hatások segítik a beilleszkedését, elsajátítja az együttműködés szabályait, képessé teszi, hogy alárendelje egóját a közösségnek. A közös élmények megerősítik az összetartozás értékét. Fejleszti a közösségért vállalt feladattudatot, a lemondás, belátás képességét. Az egészséges életszemlélet, a tisztaság iránti igény meghatározó részei a játéktevékenységnek.
- **A külső világ tevékeny megismerésével**, mert a gyermek tapasztalatot gyűjt, ismerkedik, ezeket leképezi és bedolgozza a játékba. Minden esetben kiemelt hangsúlyt kap a környezettudatosságra való nevelés.
- **Esztétikai neveléssel**, mert a művészi alkotások fejlesztik önkifejezését.
- **Anyanyelvi neveléssel**, mert az "anyanyelvi játékoknak" közvetlen beszédfejlesztő céljuk van. Játékos mozgásra, cselekvésre, a gyermek érzelmi meghatározottságára építve szolgálja az összefüggő beszéd és a párbeszéd fejlesztését.

V. 2. Verselés, mesélés

Az irodalom eredeti formájában nem írott, hanem kimondott, elénekelt, eltáncolt szó volt. A kisgyermek ebben az ősi formában művelik és élvezik az irodalmat. Irodalmi nevelésről csak akkor beszélhetünk, ha a gyermekek szeretik a mesét, a verset, ha örömet okoz nekik, ha élmény. Kezdetben a gyermekek a befogadók, az óvodapedagógus az előadó. Mivel az irodalom közege a nyelv, ezért lényeges, hogy nyelvileg tiszta és értékes mesét, verset halljanak a gyermekek. A mese és a vers **emberi kapcsolatokra nevel, erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít.** /Népi mondókák, népmesék, klasszikus és kortárs írók, költők művei./ A mese oldja a szorongást, **belső képteremtésre tanít**, amely nélkül lehetetlen az olvasóvá válás. Csak abból a gyermekből lesz jó olvasó, aki képes intenzív belső fantáziakép megjelenítésére. Szükséges az is, hogy a gyermekek maguk is kézbe vegyék, nézegessék a könyveket, amelyekben kedves meséik, verseik találhatóak. Az irodalmi nevelés vezeti el a gyermekeket a szépirodalmi élményhez, ezért az óvónő saját egyéniségének megfelelően úgy tolmácsolja a műveket, hogy mimikája és gesztusai a mű megértését és a nyelvi fordulatok életre keltését szolgálják. A felidézés dramatikus - és bábjátékkal biztosítja

az újra átélést, amely fejleszti a gyermekek nyelvi emlékezetét, lehetőséget ad az összefüggő beszéd és a párbeszéd gyakorlására. Mivel eszközigényből fakad a gyermekek **bábjátéka és dramatizálása** is, különféle technikákkal készült bábokról, jelmezokről, kellékekről gondoskodunk. A gyermekek ezeket válogathatják, tetszésük szerint variálhatják szerepjátékaikban is. A bábokat azért érzik magukhoz közeleink, mert kisméretűek, sorsukat pedig a gyermekek maguk irányítják. Mozgásukkal kísérik a báb mozgását. **Bábjáték** segítségével a hallgatag gyermek is megszólal. Bábozás során felismeri, miképpen lehet bánni a hangjával, hangerejével, hangmagasságával, hangszínével.

A drámajátékban:

- A gyermek gondolkodásmódja csiszolódik, bátrabban kiáll és megszólal.
- Ismeretei a közelebbi és távolabbi környezetről bővülnek, rendszereződnek.
- Beleérező képessége alakul, érzékennyé válik a társak, a környezet ingereire.
- Önkifejezőmódja tökéletesedik, gátlásai oldódnak, gyakorolja az indulatok kezelési, levezetési módjait.
- Kreativitása, alkotókészsége a lehetőségek által kibontakozik, sokoldalúvá válik.
- Kapcsolatteremtő képessége alakul.

Legnagyobb értéke a derűs, nyugodt, kiegyensúlyozott gyermek.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a fejlődési vonalnak megfelelően válogasson az irodalmi alkotások közül,
- előadásmódjában érvényesítse a beszéd zenei elemeit,
- válaszoljon a gyermekek mesével, verssel kapcsolatos kérdéseire,
- az óvodán kívül szerzett élményeket /tévé, video, színház, mozi/ használja fel a csoport közös élményeként,
- naponta többször kezdeményezzen mesét, verset az életkori sajátosságok figyelembevételével,
- ne gyakoroltassa unalomig a verseket,
- ne javítgassa a gyermekek szövegeit, mert ez elveszi a szójáték jó ízét,
- éreztesse a gyermekekkel, hogy a mesemondás a nap lényeges eseménye,
- ösztönözze a gyermeket saját vers-és mese megalkotására.
- teremtsen nyugodt hangulatot és környezetet a mesehallgatásra
- jelenjenek meg a mai társadalom értékei a mesékben, versekben (környezettudatosság).

A fejlesztés tartalma

- dúdoló, csiklandozó, höcögtető, tapsoltató, hintáztató
- mondókajátékok,
- találós kérdések,
- állathangutánzó mesék,
- felelgetős mesemondókák,
- halmozó- és láncmesék,
- népmesék, műmesék,
- fokozatosan hosszabbodó prózák,
- folytatásos elbeszélések, történetek,
- képeskönyvek nézegetése,
- bábozás,
- dramatizálás, drámajátékok,
- versek állatokról, természetéről, évszakokról, családról, gyermekekről, ünnepekről,
- táncos ritmusú, humoros rímelő versek,
- az óvodapedagógus és a gyermekek által alkotott mondókák, versek, mesék, történetek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- játék közben odaillő szövegeket, rítmusokat mondogatnak,
- várják és kérik a mesemondást, néhány mesét, verset, mondókát képesek emlékezetből felidézni,
- megszilárdulnak a meshallgatáshoz kapcsolódó szokásaik,
- a folytatásos mesék, verses mesék szálait össze tudják kötni,
- van kedvelt meséjük és meshősük,
- a szereplők érdekes szólásait, furcsa - vagy szép hangzású nevét megjegyzik, a mese témájú játékokban egymást is így szólítják,
- mesekönyvek képeit önállóan nézegetik, vigyáznak a könyvek épségére,
- a könyvekben képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket, verseiket,
- ismerik az óvodai csoport könyvespolcát, a könyvek között eligazodnak, vigyáznak azokra.
- Kitalálnak egyszerű történeteket, meséket, verseket.

Alapelvünk a vers, mese területén

- Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek szabadon választhassanak mesét, s hogy a kedvelt meséket, verseket újra és újra hallhassák.
- Élményszerű előadásmódunkkal igyekszünk elősegíteni a gyermekek irodalom iránti érdeklődésének felkeltését.
- Változatos kifejezőmódunkkal elősegítjük a gyermekek szókincsének gyarapítását.
- Törekszünk az aktualitásra, hogy a népmesék mellett a mai történetekkel is megismertessük a gyermekeket.

Kapcsolata más nevelési területekkel

- **Anyanyelvi neveléssel, kommunikációval**, mert az irodalmi élmények fokozzák a gyermekek közlésvágyát, fejlődik beszédképességük, anyanyelvi kultúrájuk.
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézi munkával**, mert az érzelmi hatások gazdagítják a gyermekek képi kifejezőképességét.
- **Zenei neveléssel** már eredeténél fogva, mert a ritmusosság, dallam adják a gyermekek első olyan érzéki élményeit, melyek a nyelven át a másik emberhez kötődnek, s őt magát is tevékenységre serkentik.

V. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti **zenei érdeklődésüket**, formálja **zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat**. Megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat, és szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre. **Fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját**. A zenei élmény serkenti a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, megalapozza a zenei anyanyelv kialakulását. **Megmutatkozik a zenei nevelés hatása testtartásukban, esztétikus, rendszerezett mozgásukban is**, fontos szerepet játszik az óvodai beszoktatásban, az érzelmi biztonság megteremtésében.

A gyermekek szókincsét bővítik a zenei neveléshez szükséges fogalompárok, amelyeknek megértését és használatát cselekvés, éneklés közben sajátítják el. /Halk-hangos, mély-magas, gyors-lassú, rövid-hosszú/ A mondókák elősegítik a ritmikus szövegekben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, tiszta képzését, a jó beszédritmus érzékelését, alkalmazását. A hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés dallama, a szabályos lüktetésű ritmus, a tempó és tempóváltás gyakorlásával a gyermekek élő beszédének érzelmeket

tükröző, jelentést hordozó elemei gazdagodnak. A dalokban, mondókákban előforduló régies vagy tájnyelvi szavak gazdagítják a gyermekek szókincsét és hozzásegítik a dallam és a szöveg összhangjának megérezéséhez. A zenei nevelés, a tánc, a belső rezgés oldja esetleges belső feszültségüket, elősegíti a nyugodt, kiegyensúlyozott személyiségfejlődésüket, érzelmi, mentális biztonságuk harmonikus kialakulását.

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítson biztonságos érzelmi légkört a zenei élmények befogadására,
- találjon ki változatos dallamfordulatokat, mintát kínálva a gyermekeknek az "énekes" beszélgetésekre,
- találjon ki egyszerű, az adott énekes játékhoz illő játékos mozdulatokat, hogy ezzel is kedvet ébresszen a gyermekekben az utánzásra, énekelgetésre,
- kedveltesse meg a gyermekekkel a játékokat kísérő dalok és mondókák megtanulását,
- a dalanyag kiválasztásakor vegye figyelembe az egyes dallamfordulatok, motívumok nehézségi fokát is,
- fejlessze a gyermekek zenei alkotókedvét, vidám játékokkal sokféle formában szerezzen nekik közös élményt,
- belső hallás fejlesztése,
- válogasson változatos, gazdag anyagot a zenehallgatáshoz, melynek során vegye figyelembe az esetleges nemzetiségi, etnikai kisebbségi gyermekek hovatartozását is,
- az énekes játékok, a dramatikus játékok kiválasztásánál használja fel a népszokásokhoz kötődő mozgás- és dalanyagot, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét figyelembe véve.
- használjon minél több termést, terményt, ágat, kavicsot, egyéb, a környezetünkben fellelhető tárgyat a ritmusfeladatok végzésekor, hogy ezáltal is megvalósuljon egyfajta környezettudatos szemlélet, érték közvetítés.

A fejlesztés tartalma

- A korosztálynak megfelelő mondókák, dalok, dalos játékok, zenehallgatási anyagok,
- énekes népi játékok, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások,
- éneklési készség fejlesztése,
- magas-mély hangok megkülönböztetése,
- dallam - ritmus visszaéneklése,
- halk - hangos fogalompár megértése,
- egyenletes lüktetés, gyors-lassú megkülönböztetése,

- dalok, mondókák ritmusa,
- hangok, zörejek megfigyelése, felidézése /a természetben, a környezetben beszéd-és énekhangban, hangszeren/,
- néhány hangszer hangjának, játékmódjának megismerése,
- egyszerű, játékos mozgások végzése,
- táncjellegű mozdulatok,
- dallamok kitalálása vershez, mondókához,
- felelgetős játékok.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- tudnak szép szövegkiejtéssel oktáv hangterjedelmű dalokat énekelni,
- a mondókákat - az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusa szerint mondják,
- tisztán felismerik a magas és a mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni,
- óvónő segítségével is el tudnak énekelni felelgetős játékokat két csoportban, valamint néhány dalos játékot.
- visszaénekelnek /kétszer 2/4 ütemben/ változatos dallamotívumokat csoportosan, egyénileg is,
- ismerik a halk és hangos közötti különbségeket, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni,
- felismernek dallamot dúdolásról, hangszerről, a hasonló fordulatokból,
- érzékenyek a természet és környezet hangjára, figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt,
- ismerkednek néhány hangszerrel, azok hangjával, megszólaltatásuk módjával,
- megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, ezt kifejezik cselekvéssel, mozgással és szavakba foglalva csoportosan és egyénileg is,
- szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak,
- egyöntetűen körbejárnak kézfogással,
- képesek egyensúlyváltást kívánó mozgásokra,
- térformákat alakítanak /csigavonal, lánc, hullámvonal/,
- használnak ütőhangszereket /lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemelnek/,
- kitalálnak a dalokhoz, negyed szünet érzékeltetésére játékos mozdulatokat,

- a bemutatott élő zenét, népdalomegnkat, más népek dalait figyelmesen hallgatják, felismerik, megnevezik a természet, a környezet zörejangjait, különböző, más esetben kidobásra kerülő tárgyak, eszközök, anyagok rezgését, hangzását, így ezáltal érzékenyülve a környezettudatosság megvalósulására.

Alapelveink az ének, zene fejlesztésében

- Zenei tevékenységekkel is elősegítjük a gyermekek önállóságának, egészséges önbizalmának kialakulását.
- Bízattjuk a családot arra, hogy a gyermekek otthon is énekelgessenek a szüleikkel együtt.
- Kiemelt feladataink, úgy, mint az érzelmi biztonság megteremtése, vagy a környezettudatos szemlélet megalapozása, kapjanak hangsúlyt a zenei nevelés területén is.
- Az egészséges életmódra ének-zenei eszközökkel is motiváljuk a gyermekeket.

Kapcsolata más nevelési területekkel

- **Mesével**, mert a mesék szereplői megelevenednek a gyermekdalokban, mondókákban.
- **Mozgással**, mert hozzásegít a szép testtartás és a mozgásformák kialakításához és gyakorlásához.
- **Anyanyelvi neveléssel**, mert a mondókák és dalok gazdagítják a gyermekek szókincsét, kifejezőkészségét.

V. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Összetett, sokszínű nevelési terület. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adhatnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai, eseményei, amelyek mind fontos elemei a gyermeki személyiség fejlesztésének. Nagyon jól hasznosíthatóak a vizuális tevékenységek során az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

A gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően **képi - plasztikai kifejezőképesség** birtokába juttatja, kialakítja bennük az **elemi képolvasási, komponálási, térbeli tájékozódó - és rendező képességeket**. Az építő-, ábrázoló-, alakító tevékenység segíti a gyermekek **téri, formai és színeképzeteinek** kialakulását, gazdagodását, elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével a **szépség iránti vonzódás és értékelő képesség**

alakulását. Megismerteti a gyermekeket a különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel.

A nyelvi és a képi, formai ábrázolás gyakori együttes alkalmazásával a gyermekek felfedezik, hogy valamely élményt, eseményt, érzést többféle úton is ki lehet fejezni. A **szóbeli és az ábrázoló képesség** egy-egy gyermeknél különböző szinten állhat, de a kifejezésben a két képesség segíti egymást. A téri észlelés, a térbeli formai képzetek gazdagítása, a mintázó- és rajzoló eszközök használatában szerzett tapasztalatok, az arányok, irányok nyelvi kifejezésének gyakorlása előkészíti az írás-olvasás tanulásához szükséges képességek fejlődését. A beszéddel kísért ábrázoló tevékenység jó gyakorlási forma a beszédhibás - főleg dadogó - gyermekek számára, mert e párhuzamos tevékenység közben a nyugodt, meg nem akadó szép beszéd élményét élhetik át.

Az óvodapedagógus feladatai:

- segítse a gyermekek képi- plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló- és konstruáló képességének fejlődését, egyéni fejlettséghez igazodva,
- fejlessze a gyermekek képi gondolkodását,
- keltse fel a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát,
- juttassa a gyermekeket az alakítás örömeéhez,
- tegye lehetővé a szabadidős ábrázolás tárgyi, hangulati feltételeit, a minden gyermek fejlődését belülről serkentő motiválást,
- kezelje érték-ként a gyermekek valamennyi rajzát, alkotását,
- irányításban mindig igazodjék az egyes gyermekek fejlettségi szintjéhez,
- biztosítsa élményeik, fantáziájuk és megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét,
- segítse a kezdeményező, a kreatív magatartás érvényre jutását, biztosítsa ennek hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeit,
- A kreativitás, az alkotó gondolkodás kialakítása a legfontosabb feladatunk, melyet az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segítse elő.
- ösztönözze a gyermekeket az esztétikus környezet felismerésére, óvására, alakítására,
- legyen igényes a környezet formálásában: törekedjék a természetes, jó minőségű anyagok használatára a csoportszoba mértéktartó díszítésében,
- segítse elő, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget az ábrázolásra, mintázásra, s a kész alkotásaikat őrizték, becsüljék meg, örüljenek neki.

A fejlesztés tartalma

A fejlesztés tartalma a korosztályoknak megfelelően:

- **képalakítás** (a gyermekeknek folyamatosan lehetőséget biztosítunk - az óvónő tudatos tervezésére épülve - élményeik, érdeklődésük és fantáziájuk szerint a képalakítás mindenféle eszközét, technikai formáját kipróbálni, gyakorolni: festés, üvegre rajzolás, vágás, tépés, hajtogatás, ragasztás, nyomtatás, nyomdázás, karcolás, kollázs-montázs.)
- **plasztikai munkák** (a gyermekek játszva ismerkednek meg a környezetükben található, sétákon gyűjtött anyagokkal, eszközökkel: textilek, fonalak, gyöngyök, kavicsok, csigák, levelek, cserép- és tojásdarabok, homok, hó, agyag, liszt, tapétamassza, faforgács, plasztilin és sógyurma, stb. Ezekből különböző technikai kivitelezéssel - pl. nyomkodás, gyurkálás, gömbölyítés, karcolás, simítás, sodrás, tépés, varrás, szövés, sütögetés - tetszés szerinti formákat, mintákat alkotnak. Mindezeket az esztétikum iránti érzékenységük, fogékonyságuk alakításához használják fel.)
- **építés** (a gyermekek természetes anyagok felhasználásával - kavicsok, kövek, gyökerek, faágak, termések, kukoricaháncsból, szizálból készült térelemek - különféle térbeli alakzatokat hoznak létre, a valóságnak megfelelő térbeli- és nagyságviszonyok tükrözésével. Pl. kisebb-nagyobb, kevesebb-több, alacsony-magas, rövid-hosszú, keskeny-széles, stb.)
- **5-6 éves korban bővül műalkotások nézegetésével,**
- **népi kismesterségekkel való ismerkedés** /agyagozás, szövés, fonás, gyöngyfűzés, textildíszítés/.

A tevékenységeket az óvodai élet egész napjában folyamatosan szervezzük. Az udvari lehetőségeket is kihasználják a gyermekek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- ötletesek az építésben, téralakításban,
- sokféle tapasztalattal rendelkeznek zárt és nyitott terek elkerítésében, lefedésében,
- képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére,
- képalkotásaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonyokat,
- élményeik, elképzeléseik, képzeletük megjelenítésében biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit,

- színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeket,
- formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat,
- emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is,
- tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával,
- önállóan végeznek díszítő munkát változatos színekkel, rajzolással, festéssel, vágással, ragasztással,
- készletést érznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják,
- kezdenek érdeklődni szokatlan, érdekes jelenségek iránt,
- elmondják véleményüket az óvodai környezetről, szívesen vesznek részt annak szépítésében,
- a finommotorika, az írásra való képesség kialakulsa.

Alapelveink a rajzolásban, kézi munkában

- A gyermekeket a jelenségek formai, színbeli tulajdonságainak megfigyelésére készítjük.
- Szem előtt tartjuk az egyes gyermekek közötti ábrázolás képességbeli különbségeket.
- Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek az alapvető technikákban egyre inkább kialakíthassák és érvényesíthessék saját kifejezési módjukat, s ebben fejlődhessenek.

Kapcsolata más nevelési területekkel

- **Játékkal** /konstruálás, környezetalakítás/.
- **A külső világ tevékeny megismerésével** /színek, formák megfigyelése, téri viszonylatok, síkformák/.
- **Mesével, verssel** /ezek képi megjelenítése/.

V. 5. Mozgás

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek mozogni, tevékenykedni. A mozgásfejlesztés az **egész személyiség fejlesztésére irányul**, hanem az egész napi gyermeki tevékenységbe ágyazottan. Fontos a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló, sokszínű és változatos érzelmi biztonságot nyújtó környezet biztosítása, pozitív megerősítés, a szükséges szabályok megtanítása.

Fejleszti a gyermekek **természetes mozgását, testi képességeiket**, növeli **edzettségüket**, szerepet játszik **egészségük megóvásában**, a mozgásszervi betegségek kialakulásának megelőzésében. Felerősíti és kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. Segíti a **térben való tájékozódást**, a **helyzetfelismerést**, a **döntést** és az **alkalmazkodóképességet**, valamint a **személyiség akarati tényezőinek** alakulását. Tornára, játékos mozgásra az óvodai nevelés minden napján lehetőséget biztosítunk. A torna során a gyermekek gyakorlatot szereznek abban is, hogy szóbeli utasítás nyomán cselekedjenek, hangolják össze mozgásukat. Mindez a beszéd cselekvést szabályozó szerepét biztosítja.

A mozgás alapelve a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés, a spontán és szabad játék.

Az óvodapedagógus feladatai:

- fejlessze a gyermekek fizikai állóképességét,
- a fizikai aktivitáson keresztül készítse elő a gyermekek szellemi aktivitását, önértékelésük, önbizalmuk növelését,
- fejlessze a gyermekek nagymozgásait, finommozgásait /egyensúlyérzék, ritmusérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció/,
- fejlessze a gyermekek fizikai erőnlétét,
- fejlessze a gyermekek testsémáját /testrészek, kezesség/,
- mozgásos tevékenységgel végzett feladatmegoldásokkal erősítse a gyermekek problémamegoldásait,
- bővítse szókincsüket mozgással kapcsolatos és mozgáshoz kapcsolható kifejezésekkel,
- a különböző mozgások elsajátításának folyamatát a gyermekek mozgástapasztalatára és játékos kedvére építse,
- teremtsen változatos mozgási feltételeket és helyszíneket a gyermekek számára,
- a mozgás megszerettetése érdekében működjön együtt a családdal,
- fejlessze a gyermekek önállóságát, bátorságát, kitartását, énképének kialakítását, mások sikereinek elismerését, a társakra való odafigyelést,
- játékvezetése legyen érthető és elfogulatlan, a hibajavításokat tapintatosan végezze,
- éljen a környezeti feltételek adta lehetőségekkel,
- a gyermekek eltérő képességeihez igazodva értékeljen,
- sokszínűség biztosítása különböző tornaeszközök használatával (babzsák, bot, szalag, kötél, stb.),

- a gimnasztikai gyakorlatok segítsék elő az együttes gyakorlatvégzés által a mozgás összerendezettség korosztályi elvárás szintjét.

A fejlesztés tartalma

A tevékenységek körét az óvodapedagógus által szervezett torna, játékos mozgások a gyermekek által választott mozgástevékenységek és a frissítő torna alkotják.

A gyermekek által választott mozgástevékenységek, benne a fejlesztés lehetőségei:

- egyensúlygyakorlatok,
- oldaliság érzékeltetése,
- a tér mozgásos megismerése,
- finommozgások,
- észlelés fejlesztése,
- mozgás közben alaklátás, formaállandóság érzékelése,
- lúdtalptorna.

Udvarunk adta mozgáslehetőségek:

- mászókan mászás, függés,
- kötélen függés, hintázás, mászás,
- játékokon egyensúlyozás, mászás,
- csúszdázás,
- ugrókötelezés,
- kerékpározás, rollerezés,
- kosárlabdázás,
- hintázás,
- labdázás különböző méretű labdákkal,

Rendszeres egészségfejlesztő testmozgással, zenés tornán, a mozgásos játékok, gimnasztikai gyakorlatok, tornaszerek használatával fejlődnek, ügyesednek a gyermekek.

Időtartama 10-20 perc.

Az óvodapedagógus által szervezett formák, játékos mozgások nem jelentenek kényszert a gyermekek számára. Helyünk és eszközkészletünk alapján a gyermekeknek az alábbi tevékenységekre van lehetőségük:

- futó-, fogó-, szabály-, versenyjátékok,
- szerep- vagy utánozó játékok,

- gimnasztikai gyakorlatok,
- járások, ugrások, futások,
- dobás,
- csúszás, kúszás, mászás,
- labdagyakorlatok,
- egyensúlyfejlesztő gyakorlatok.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- teljesítőképessége növekszik, mozgásuk összerendezettebbé, megfelelő ritmusúvá válik, mozgásukat szándékosan irányítani képesek
- mozgástapasztalataik egyensúlyozásban és ugrásban növekednek, (pl. képesek babzsákkal a fejen egyensúlyozó járásra vízszintes padon),
- cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak,
- tér-, idő- és tájékozódó képességük fejlődik, téri irányokat megnevezik
- egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével és a szabályok betartásával,
- képesek ütemesen járni,
- kislabdát hajítanak távolba,
- képesek labdát dobni, elkapni, labdakezelésük életkoruknak megfelelő
- képesek életkoruknak megfelelő ugrástechnikákra.
- 5-6-7 évesek esetében megkívánjuk a csoporthelyzetben kialakult önfegyelmet, szándékos figyelmet, kitartást, feladattudatot, az iskola megkezdéséhez szükséges magatartás erősítését.

Alapelveink a mozgás fejlesztésében

- Biztosítjuk az óvodai élet minden napján, hogy a gyermekek saját testi ügyességük és képességeik szerint fejlődhessenek.
- Szem előtt tartjuk a gyermekek egészségi állapotát, egy-egy gyermek fáradékonyságát, teljesítőképességét.
- Ösztönözzük a gyermekeket a mozgásos játékeszközök minél gyakoribb használatára.
- Meggyőzzük a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról.
- Elősegítjük és erősítjük a tanulási képességek, kompetenciák fejlődését.

Kapcsolata más nevelési területekkel

- **Egészséges életmóddal**, mert a mozgás szeretete, a mozgás iránti igény kihat a gyermekek későbbi életvitelére is.
- **Zenei neveléssel**, mert ritmusérzék fejlesztésére ad lehetőséget.

V. 6. A külső világ tevékeny megismerése

„A természet varázsát ontja bőven,

A fűben, virágban és a kőben.

Ó nincs a Földön oly silány anyag

Mely így, vagy úgy ne szolgálná javad.

De nincs oly jó, melyben ne volna vész,

Ha balga módra visszaélsz” (Shakespeare)

A külső világ tevékeny megismerése a kisgyermek születésekor veszi kezdetét a családban, majd szervezeti keretek között folytatódik az óvodában.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, amely a gyermekek fejlődését alapvetően befolyásolja, **életkoruk növekedésével egyre tágul, az ismeretszerzésük folyamatában alapvetően mélyül.**

A külső világ megismerésével nevelés elősegíti azt, hogy a gyermekek az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos **eligazodáshoz, tájékozódáshoz** nélkülözhetetlenek. Segíti a gyermekek spontán és szervezett formában szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti **értelmi képességüket, képzeletüket, gondolkodásukat, emlékezetüket.**

A külső világ tevékeny megismerése lehetővé teszi a csoporthoz való **érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását, a helyi hagyományok, néphagyományok megismerését, a családi kultúra értékeit, a természet sokszínűségét, szépségeit megtanulja ezek szeretetét és védelmét is.**

A pedagógusoknak fel kell nevelniük generációk sokaságát, akik már képesek, a természettel együtt élni. Tudjuk, hogy az óvodáskor meghatározó a személyiségjegyek kialakulásában, s ebben a folyamatban fontos szempont a gyermek emocionális beállítottsága. Cselekedetei

többségét az érzelmek befolyásolják. Ez így történik a környezettel, külső világgal való kapcsolatában is, ha a gyermek már óvodáskorban megismeri, a természet és a környezet bizonyos törvényszerűségeit, következményeit, a maradandó benyomások végig kísérik életét.

A környezet, a természet szépségeinek meglátására, megszerettetésére, megbecsülésére, **környezettudatos magatartás kialakítására** csak természetbarát környezetben, természet- és környezetbarát életmóddal lehet nevelni és nem egy-két foglalkozással. Intézményünkben az óvónők minden lehetőséget kihasználva arra törekednek, hogy a gyermekek minél jobban megismerjék, felfedezzék a természetet, a környezetükben lévő élőlényeket, s ezáltal megértsék, megérezzék milyen fontos környezetünk, természetünk védelme. Az óvodás gyermekeink kivétel nélkül falun élnek, ezáltal számukra a természet közelség egyfajta **érzelmi biztonságot és szabadságot** is nyújt. A környezet szeretetére, gondozására, a **környezettudatos magatartás** kialakítására való nevelés áthatja az egész óvodai életünket. A környezeti nevelés tartalma lehetőséget biztosít arra, hogy az óvodánkban az óvónők kellő hangsúlyt fektessenek az **egészséges életmód kialakítására** is.

A gyermekek a környezetükből szerzett ismereteket játékukban felhasználják, átélik, folyamatosan gyakorolják, egyéb tevékenységeikben is alkalmazzák.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az érzelmi biztonság megalapozása érdekében tárja fel, ismerje a gyermekek családi hátterét, szokásrendszerét,
- segítse a szülőket az óvodai életbe való betekintés által, hogy felismerjék a gyermekek környezet iránti érdeklődésének fontosságát, a kialakított környezetvédelmi, természetvédelmi szemlélettel, egészséges életmód hangsúlyozásával való megismerkedést,
- juttassa a gyermekeket minél több élményhez, hogy azok mélyítsék kötődésüket a természethez, környezethez, ezáltal tudatosul az a felelősségtudat, hogy védeni, óvni kell környezetünket és a természetet, hiszen ezek megvédésével önmagunkat is megvédjük.
- változatos tevékenységekkel biztosítsa érdeklődésük és aktivitásuk fennmaradását,
- segítse a gyermekeket abban, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit,

- ismertesse meg a gyermekkel az egészséges életmódhoz, életvitelhez tartozó fogalmak, tevékenységek fontosságát
- ismertesse meg a gyermekekkel a nemzeti kultúra értékeit, szokásait, hagyományait,
- ültesse el azt a csírát a gyermekekben, amely fogékonyá teszi őket a körülöttük lévő világ élő és élettelen szépségeire,
- vezesse rá a gyermekeket a legfontosabb ismertetőjegyek, hasonlóságok, különbségek, összefüggések észrevételére,
- építse be a gyermekekkel való beszélgetésekbe a környezetükben fellelhető technikai eszközökről szerzett tapasztalatokat is,
- a sokféle tevékenység megszervezését, a sokoldalú megfigyeltetést, a tapasztalatok gondolkodtató megbeszélését tartsa kiemelkedő fontosságúnak.

Matematikai tapasztalatszerzések terén:

- építsen a gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére és az önálló problémamegoldás iránti igényükre,
- fejlessze a gyermekek egyéni megismerő erejét, problémalátását, problémamegoldó képességét, összehangolva a csoport egészének fejlesztésével,
- biztosítsa a manipulációs tevékenységek lehetőségét, ahol a gyermekek egyedül is tevékenykedhetnek.

A fejlesztés tartalma

A fejlesztés tartalma minden, a gyermek környezetéből származó élményre, tapasztalatra, ismeretre kiterjed. Részterületei jól elkülöníthetők, de a gyermekek tapasztalatszerzésének irányításában elválaszthatatlanok.

Természeti és társadalmi környezet megismerésén belül a gyermekek:

- megismerkednek új környezetükkel, az óvodával, s dolgozóival, a környezetükben lévő közintézményekkel,
- beszélgetnek, élményeiket elmondják a családról,
- megismerkednek a felnőttek foglalkozásával,
- megnevezik testrészeiket és azok szerepét,
- gyakorolják a közlekedési szabályokat, ismerkednek a közlekedési eszközökkel,
- megfigyelik tevékenységeiken keresztül a napszakokat,
- megfigyelik az évszakokat, azok jellemzőit, az emberek ehhez kapcsolódó munkáját,
- megismerik, védelmezik, gondozzák a növény- és állatvilágot,

- megismerkednek hazájuk és néhány más ország nevével, jellemző élővilágával.
- megismerik helyi hagyományainkat: szüret, kenyérsütés, kiszézés, kirándulás,
- részt vesznek hagyományos ünnepeinken: jeles napok, Mikulás, advent, farsang, húsvét, anyák napja, évszáró, gyermeknap,
- megismerkednek nemzeti ünnepeinkkel: március 15.

Környezetalakítás, természet - és környezetvédelem területén belül a gyermekek:

- alakítják közvetlen tárgyi környezetüket /napirenden belül/,
- munka jellegű tevékenységeket végeznek /naposság, alkalomszerű munkák/,
- védik az élő és élettelen környezetet /udvar, otthon, óvoda környezete/,
- követik az óvoda dolgozóinak és szüleiknek környezetóvó tetteit,
- megismerik, védelmezik, gondozzák a növény- és állatvilágot,
- rendszeres kirándulások a lakókörnyezetben, a természeti környezetben, ahol az adott évszaknak megfelelő időjárás, munkák, tevékenységek megfigyelése, terménygyűjtések történnek
- téli időszakban madáretetés,
- figyelünk a szelektív hulladékgyűjtésre,
- komposztálót készítünk az udvaron található fák leveleiből, fűből
- a különböző hulladékokat újra hasznosítjuk, ezáltal kevesebb hulladék keletkezik
- bekapcsolódnak a természettel kapcsolatos világnapok - Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld világnapja, Madarak Fák világnapja, Környezetvédelmi világnap – megünneplésére

Egészséges életmód területén belül a gyermekek:

- megismerik az óvodát rendszeresen látogató védőnő, fogorvos, orvos munkáját, akik szakszerű tanácsokat adnak a higiénés szokásokról, száj –és fogápolásról, egészséges táplálkozásról, vitaminpótlás fontosságáról
- napi szintű mozgás, lehetőleg a szabad levegőn
- gyümölcsök, zöldségek rendszeres napi fogyasztásával is az egészséges életmód kialakítását ösztönözzük
- figyelünk a gyermekek folyadékszükségleteire, napközben is többször ösztönözzük őket a tiszta víz fogyasztására
- igyekszünk megismertetni a gyermekeket a természetes gyógymódokkal, kiemelten a gyógyteák fontosságát

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai:

A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését. A közös élmény, közös feladat erősíti a csoporttudatot, miközben az egyéni feladatmegoldás egyéni sikert biztosít, amely növeli a feladatvállalási kedvet, segíti az önkontroll kialakítását.

A gyermekek:

- természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával összehasonlítanak tárgyakat, személyeket, halmazokat, szétválogatnak tulajdonságok szerint, saját szempontok alapján,
- sorba rendezést végeznek megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint,
- a számfogalom megalapozására mérési, összemérési feladatokat végeznek mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel,
- tapasztalatokat szereznek a geometria körében /építéssel, síkbeli alkotásokkal/, eljutnak a geometriai formák felismeréséig,
- tükörrel való tevékenykedés közben közelebb jutnak a térben és síkban való eligazodáshoz, tájékozódáshoz, irányok megismeréséhez, testsémákhoz.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- ismerik lakásuk címét, szüleik és testvéreik nevét,
- gyakorlottak a közlekedési szabályok betartásában,
- ismerik a légi-, vízi-, szárazföldi közlekedési eszközöket,
- felsorolják, ismerik a testrészeket, igényesek testük tisztaságára,
- felismerik a napszakokat,
- különbséget tudnak tenni az évszakok között,
- ismerik a növény kifejezést, tudják, hogy a fű, fa, bokor, virág, zöldségfélék növények,
- ismerik a növénygondozási teendőket, részt vesznek a természetvédelemben,
- ismernek növényekkel kapcsolatos emberi munkákat /szántás, szüret, aratás/,
- csoportosítják az állatokat élőhelyük szerint,
- ismerik a színeket, azok sötétebb, világosabb árnyalatait,
- összehasonlítanak és szétválogatnak tárgyakat, személyeket, halmazokat megnevezett tulajdonság szerint,

- sorba rendeznek tárgyakat, személyeket, halmazokat,
- összemérnek mennyiségeket, magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, bőség szerint, szavakkal is kifejezik cselekedeteiket,
- halmazokat összemérnek, elemeiket párosítják kb. 10-ig,
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát ismerik,
- megnevezik, ismerik a tő - és sorszámokat,
- mérnek különböző egységekkel /hosszúságot, tömeget/,
- tapasztalatokat szereznek a geometria körében /építés szabadon, építés lemásolása, síkbeli alkotások/,
- mozognak tükör előtt /tükörkép/,
- tájékozódnak a térben és síkban ábrázolt világban, helyesen használják a névutókat.

Alapelveink a külső világ tevékeny megismerésében

- Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek eleven, változásaiban gazdag, eredeti környezetben gyűjthessék élménybe ágyazott tapasztalataikat.
- Saját példamutatásunkon keresztül ösztönözzük a gyermekek természet, környezet iránti szeretetét, védelmét, gondoskodó törődésüket, munkák során, ezáltal kiemelt hangsúlyt kap a környezettudatosságra való nevelés.
- Erősítjük a gyermekekben azt az érzést, hogy a természet szépségét és az ember alakította környezetet védeni, óvni, becsülni kell.
- Arra törekszünk, hogy a gyermekek érzelmileg kötődjenek a hagyományokhoz, a nemzeti kultúrához.
- Lehetőséget teremtünk az élmények minél több érzékszervvel való megtapasztalására,
- A külső világ tevékeny megismerése során kiemelt feladatunk az egészséges életmód megalapozása

Kapcsolata más nevelési területekkel

- **Rajzolással, festéssel, mintázással**, mert benne megjelennek a környezet, a természet jelenségei, formái, színei, az újrahasznosítás által létrehozott anyagok.
- **Anyanyelvi neveléssel**, mert a gyermekek a lakóhelyi és természeti környezet megismerése által elsajátítják a tárgyakat, anyagokat, minőségeket jelölő szavakat, az összehasonlítás, viszonyítás szavait, rokoni kapcsolatok megnevezését, birtokviszony kifejezését. Az összegyűjtött tapasztalatok alapján a gyermekekben kérdések fogalmazódnak meg.

- **A mozgással**, mert a térben való tájékozódásra, az irányok gyakorlati alkalmazására nyújt lehetőséget, mert az egészséges életmód egyik fontos eleme.
- **Érzelmi és erkölcsi** neveléssel, mert a társadalmi környezeti szokások, munka jellegű tevékenységek itt érvényesülnek, az érzelmi biztonság, a nyugodt légkör minden befogadás alapja.

V. 7. Munka jellegű tevékenységek

A gyermek, munka jellegű tevékenysége **önként végzett aktív tevékenység**. A gyermekek természetesnek tartják szükségességét, élvezik az elért eredményeket. A játék és munka közti különbség a kétféle tevékenység indítékában van. **A játék spontaneitása helyett a munkára, a célra irányultság jellemző.** Többnyire külső irányítással folyik, a gyermektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. Elvégzését külső szükségesség indokolja, felelősséggel jár. Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelenti. Formálódnak és egyre pontosabbá válnak a gyermek, munkához szükséges készségei, alakulnak munkaszervezési képességei, erősödik kezdeményezőképességük, fejlődik együttműködési képességük. Alakulnak társas kapcsolatai. A munka szükségessé teszi a gyermekek folyamatos, szóbeli kapcsolatát a társakkal és az óvónővel. A szabályok közlése, az utasítások megértése segíti a beszédfejlődést, bővíti a nyelvhasználat területeit, gondolkodásra készíti, tudatosítja a tevékenységet. Vannak olyan gyermekek, akik munka közben válnak nyitottá, ebben van nagy szerepe a tudatos óvónői jelenlétnek, irányításnak, ezáltal a **biztonságos érzelmi légkör** megteremtésének. **A gyermekek munka jellegű tevékenységeiket az egész napos játékfolyamatba ágyazottan végzik, ezáltal gazdagítják annak tartalmát, biztosítják folyamatosságát.** A munka így válik a gyermekek egészséges személyiségfejlődésének fő forrásává, a közösségi kapcsolatok és a kötelességteljesítés alakításának eszközévé. A munkatevékenységek által is alakítható a **környezettudatos szemlélet, magatartás.**

Az óvodapedagógus feladatai:

- teremtsen meg a munkavégzéshez szükséges motivációhoz a nyugodt, kiegyensúlyozott légkört az érzelmi biztonsággal
- tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére,
- ismertesse meg a gyermekekkel az adott munka eszközeit, azok ésszerű használatát,
- alakítsa a munkakészségeket, szokásokat a gyermekekben,

- érvényesítse a fokozatosságot a tevékenységek megszervezésénél,
- támaszkodjon a munka játékkal megegyező sajátosságaira, hívja fel a figyelmet a különbségekre,
- teremtsen meg az önálló munkavégzés lehetőségét,
- vegye figyelembe az egyéni képességeket,
- biztosítsa a gyermekek aktivitását tartalmas tevékenységgel,
- értékelje a gyermekek munkáját saját magukhoz mérten, konkrétan, reálisan,
- szoktassa rá a gyermekeket arra, hogy a munkavégzéshez szükséges eszközöket, szerszámokat rendeltetésszerűen használják,
- hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy beszélgessenek a gyermekekkel saját munkájukról is.

A fejlesztés tartalma

Önkiszolgálás, amely a gyermekek saját személye körüli teendők ellátását jelenti.

Területei a testápolás, étkezés, öltözködés.

Csoportjaink életében nélkülözhetetlen közösségi megbízatás a **naposság**. Akik nem merik, vagy nem akarják vállalni, azokat nem erőltetjük, de igyekszünk kideríteni a visszautasítás okát. Minden asztalnál egy napos tevékenykedik. **Alkalomszerű munkák**: a környezet rendjének biztosítása, óvónői megbízatás elvégzése, ajándékkészítés, zöldségtalak, gyümölcssaláták készítése, ünnepi dekorálásban segítség, egymás segítése öltözködésben.

Növény- és állatgondozás, melyben folyamatosan jelen van a természet-és környezetvédelem:

- a gyermekek az évszakok hangulatát tükröző élősarkot rendszeresen gondozzák, rendezgetik /terménygyűjtés, magvak ültetése, rügyeztetés, csíráztatás/,
- látogatunk kiskerteket, figyeljük melegek növényeit, baromfiudvar lakóit,
- faleveleket gyűjtenek, sepernek,
- fűvet gereblyéznek, havat "lapátolnak", havat sepernek,
- télen madáretetőket helyezünk ki, a gyermekek gondoskodnak élelmükről, ezzel is biztosítva a környezettudatos magatartás megalapozását,
- cserepes virágokat öntöznek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek:

- önkiszolgálásban teljesen önállóak,
- ügyelnek környezetük rendjére, ezen belül saját holmijuk rendezettségére, közreműködnek az óvoda udvarának tisztántartásában, óvják a környezetükben lévő növényeket, gondoskodnak a környezetükben lévő madarak etetéséről.
- a naposi munkát önállóan végzik, felteszik az aszalterítőt, felseprik az asztal környezetét,
- naposi munkájuk kiegészül azzal, hogy megfigyelik, játékelrakás után minden a helyére került-e,
- részt vesznek gyűjtőmunkákban, segítenek társaiknak,

Alapelveink a munkában

- Kiemelt feladat a mindennapi munkatevékenységek során a kiegyensúlyozott, biztonságos, vidám érzelmi légkör megteremtése, hogy a gyermekek örömként éljék meg a munka jellegű tevékenységeket.
- Tiszteletben tartjuk az egyéni különbségeket a munkavégzésben.
- Ösztönözzük a gyermekek önértékelésének alakulását, igény szintjének növelését reális értékelésünkkel.

Kapcsolata más nevelési területekkel

- **Játékkal**, mert a gyermek a munkát is játékként éli meg, reprodukálja játékában.
- **Érzelmi neveléssel**, mert a legtöbb munkát a gyermekek egymásért végzik, így válik a saját és mások nevelés egyik formájává.
- **Külső világ tevékeny megismerésével**, mert a gyermek új munkafolyamatokat és munkaeszközöket ismer meg tevékenysége során, s munkájával segíti környezetének rendjének, szépségének megtartását, megóvását, így minden esetben kiemelt hangsúlyt kap a környezettudatosságra való nevelés.

V.8. Tanulás

„A tevékenységekben megvalósuló tanulás”

A játék a legfőbb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás életében. Kulcsfontosságú szerepet tölt be. Elválaszthatatlanul szorosan összefonódik a tanulással.

A játék más, mint a valóság /túl van a realitáson/, szabad, önindította tevékenység, aktivitás, változatosság, örömelemény jellemzi. A játékban a valóság tükröződik és a megismerés mechanizmusai érvényesülnek. Szerepet játszik a kognitív tevékenységben, az elfogadó

viselkedésben. Az óvodáskor kritikus, meghatározó periódusnak tekinthető a játék alakulása szempontjából, illetve a személyiségfejlődésre kifejtett óriási /később nem, vagy csak nagyon nehezen behozható/ hatásai miatt.

Az óvodáskorban nyitott, aktív, kreatívan játszó gyermekből felnőttkorára érdeklődő, sokoldalú, alkotó ember lesz. A kíváncsiság, az érdeklődés, a csodálkozás - minden megismerés forrása. Erre ad hatalmas - és semmi mással nem helyettesíthető - lehetőséget a játék, amennyiben kialakulásához, létrejöttéhez és kibontakozásához megteremtjük a feltételeket.

A játékban, annak egyre fejlettebb formában megjelenő típusaiban:

- alakul a gyermek személyisége,
- bővülnek ismeretei, tudása,
- fejlődnek képességei,
- alakulnak jártasságai, készségei,
- kifinomultabbá válik érzékelése,
- fejlődik figyelme, emlékezete, gondolkodása, nyelv-beszéde,
- árnyaltabbá válnak interakciós, kommunikációs képességei,
- differenciálódik motivációs világa,
- optimálisan alakul énefejlődése, magatartásvezérlése.

A gyermek játékának motivációit családi környezete is befolyásolja, alakítja, ezért meghatározó a gyermek bátorságának, érdeklődésének, aktivitásának kialakulása érdekében a családi környezet szabad játékra ösztönző és ennek feltételeit megteremtő hatása.

A játék nemcsak a szocializációs folyamatokban érthető és ragadható meg, hanem az **egyén fejlődése, tanulása szempontjából is**. A tanulás a hatékony alkalmazkodás eszköze és a bonyolult, állandóan változó környezetünkben nélkülözhetetlen. Programunk széles értelemben értelmezi a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett élmények, benyomások alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és az egész óvodai élet. A gyermekek örömmel és teljesen **önként, spontán** tanulnak. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvónő által irányított megfigyelés, felfedezés tapasztalatszerzés, ami magában foglalja a gyermekek kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzését is.

A tanulási képességek fejlődését nemcsak külső befolyások alakítják, hanem belső hajtóerők is motiválják. Ezek szintén csakis és kizárólag a játéktevékenységen keresztül juthatnak érvényre és alakítják a gondolkodást, cselekvést.

A játék a fejlődés egész menetében egységes terméke és eszköze az értelmi fejlődésnek, gyakorló rendszere a mozgásnak, a képzetalkotásnak, kreativitásnak és a szocializációnak. A játék segíti a gyermeket abban, hogy kifejezze legbensőbb érzelmeit, indulatait, élményeit, feszültségeit, vágyait, fantáziáit. A játékban lehetősége van az alacsonyabb rendű ösztöni indítékok szellemi tevékenységre való átváltására, vagyis megtisztulásra, felemelkedésre. A játék közben minden gyermek megteremti a saját világát, úgy rendezi át világának alkotóelemeit, hogy azok egy új, számára kellemesebb és megfelelőbb rendet alkossanak. Játék közben a gyermek üzenetértékű információkat közvetít magáról, fizikai és lelki állapotáról. Óvodánkban a gyermekek egész napját körbeöleli a szabad játék. A gyermekek önállóságától, kreativitásától függően a játék folyama szabadon alakul. Ez a szabadság azonban nem a gyermekek magukra hagyását jelenti, hiszen az óvónő feladata a játékot befolyásoló feltétel- és eszközrendszert, a gyermekek sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalást, a felfedezés lehetőségét és élményeket biztosítani. A csoport igényétől függően az óvónő bekapcsolódik a játékba, viselkedésformája mintaértékű. Ebben a játék helyzetben is támogató, elfogadó az óvónő. Segít azok játékában, akik kevésbé kreatívak és ötletszegények. Nyugodt játék esetén az óvónő szemlélő szerepét tölti be, hagyja a gyermekeket cselekedni. Beavatkozik viszont akkor a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás testi épségét, játékmenetét.

Hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermekek tevékenységeik során fogják meg, tapogassák meg az eszközöket, manipuláljanak a tárgyakkal, kóstolják meg a gyümölcsöket stb. Ezt a kíváncsi, cselekvő együttműködést, az erre való beállítottságot használjuk ki a játékban tanulás folyamatában. A fejlődést állandó folyamatnak tekintjük, ezért nem szabunk merev időbeli határokat. Az egyik gyermek az egyik területen, a másik más területen fejlődik gyorsabban. Nyilvánvalónak tartjuk, hogy minden gyermek a saját képességeinek fejlettségi szintjén érhet el eredményeket, teljesíthet. Ezt személyre szabott pozitív értékeléssel és attitűdök erősítésével is nyomatékosítjuk.

Nevelőmunkánk és az ehhez kapcsolódó képességfejlesztő tendencia azt kívánja, hogy a tevékenységek láncolatában ne csupán a végeredmény legyen fontos, hanem az, hogy a gyermekek az eredményhez hogyan jutnak el. Az önállóság, az erkölcsi, akarati tulajdonságok - éppúgy, mint a képességek - akkor kapnak lehetőséget a fejlődéshez, ha az

egész napos játék folyamatában létrejön a bizalomra, megértésre épülő kapcsolat az óvodapedagógus és a gyermekek között. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás. A legfontosabb a bizalomelőleg! Fontos, hogy a gyermekek játékához nyugodt körülményeket biztosítsunk, ezáltal segítve őt abban, hogy játékában kiteljesedjen. Közvetítsünk a gyermek számára olyan egyetem értékeket, melyek segítik őt a fejlődésben. Tanítsuk meg neki, hogy mi mindent tehet környezete megóvásáért és mutassuk meg neki, hogy teste egészségéért miket tud megtenni. Alakítsunk ki bennük igényt a rendszeres testmozgás és a környezet óvása irányába.

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítson helyet a csoportszobában a nyugodtabb és a mozgásos játékhoz egyaránt,
- biztosítson eszközöket, tárgyakat a sokféle kreatív tevékenységhez,
- gondoskodjon arról, hogy az eszközök, tárgyak esztétikus, igényes kivitelezésűek legyenek,
- biztosítsa a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, az életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenységeket,
- nyújtson segítséget az ötletek megvalósításához,
- játékon keresztül biztosítsa a tapasztalatszerzést, felfedezést,
- családias, szeretetteljes légkört alakítson ki a csoportban a gyermekek jó közérzetének megfelelően,
- biztosítson változatos játéklehetőségeket a szabadban,
- kezelje rugalmasan a játékelrakást, rendrakást,
- alakítsa ki az együttműködés szokásait, magatartásformáit,
- támogassa a baráti - és társas kapcsolatokat,
- hallgassa meg az egyéni problémákat, igény szerint segítse megoldásukat,
- segítse közvetlenül a magányos és társait zaklató gyermeket,
- ismerje meg a gyermekek otthoni játéktevékenységét,
- biztosítsa a gyermekeknek a mindenkori szabad eszközválasztást,
- engedje, hogy a gyermekek magukkal hozzák az óvodába kedvenc játékukat, kedves tárgyukat, ezek meghatározott keretek között kerüljenek használatra,
- hagyja, hogy a gyermekek szabadon egyezkedjenek az otthonról hozott eszközről,

- figyelje meg, hogy a játék során hogyan közelednek egymáshoz a gyermekek, kísérje figyelemmel, hogyan bővítik az egyes játszó csoportok a játéktémát, – figyelje meg, hogyan rendezik el egymás között a gyermekek konfliktusait, elégítse ki a gyermekek megismerési vágyát, kíváncsiságát,
- fejlessze feladattudatukat,
- juttassa sikerélményhez a hátrányos helyzetű gyermekeket is,
- válaszoljon minden, a gyermek által feltett kérdésre,
- biztosítsa a gyermekek részére a gyakorlati problémamegoldást.

VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

Az óvodába lépés feltételei

A köznevelésről szóló törvény 5.§- a értelmében a **köznevelési intézményben folyó pedagógiai munka első szakasza az óvodai nevelés szakasza**, amely a gyermek három éves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.

A törvényi szabályozás mellett fontos **feltétel** a szobatisztaság, a kialakult beszédképesség és az önálló mozgásképesség.

Óvodánk felvételének kizáró tényezője az olyan értelmi, mozgás-és érzékszervi károsodás vagy tartós betegség, amely miatt a gyermek speciális gyógypedagógiai, illetve egészségügyi segítséget igényel mindennapjaiban. Ez a kritérium azért szükséges, mert óvodánk személyi feltételben nincs felkészülve a súlyosan sérült gyermekek fogadására. A sérültség típusát és mértékét szakvéleménnyel kell alátámasztani.

A köznevelésről szóló törvény 8. §- a alapján az óvoda a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az **óvoda felveheti azt a gyermeket is**, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen vagy a felvételi körzetben lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb felvételi kérelme teljesíthető.

2014. szeptember 1-jétől a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napján a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától napi négy órában óvodai foglalkozásokon köteles részt venni.

- A jegyző a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermekjogok érdekét szem előtt tartva, **az ötödik életév betöltéséig azonban felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól**, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.
- **A gyermekek felvételét** a mindenkori érvényben lévő **jogszabályok** figyelembevételével végezzük.
- Az óvodai felvétel jelentkezés alapján történik, a szülő **jelentkezési lapot** tölt ki. Az új gyermekek fogadása a nevelési évben folyamatosan történik.
- A felvételtől az óvodavezető dönt, döntését írásba foglalja, **felvételi - előjegyzési naplót** vezet.
- A gyermek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének figyelembevételével. Az óvodapedagógusok a **felvételi és mulasztási naplóban** az óvodába felvett gyermekek személyi adatit és a gyermekek mulasztásait rögzítik

A felvétel elbírálásának szempontjai:

- életkor,
- lakhely,
- csoportlétszám,
- sérültség típusa, mértéke,

Fellebbezési lehetőségek, eljárások:

- a felvételtől, átirányításról írásos határozattal értesítjük a szülőket,
- a felvétel elutasításáról hozott döntést az óvodavezető határozatba foglalja, a szülő a döntés ellen felül bírálati kérelmet nyújthat be az óvodába, a Fenntartó önkormányzat jegyzőjéhez címezve.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az iskolai életre való felkészülésnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. /Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálódásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, testséma kialakulásnak./

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő - szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat /a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek /; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet,
- képes eleget tenni az őt nevelő felnőttek szóban megfogalmazott elvárásainak, alkalmazkodni a közösség normáihoz.

Az iskolába lépés feltételei

Az életkor figyelembe vétele mellett a fejlettség szerinti iskolakezdés a mérvadó. Ennek megállapításában legfőbb feladatunk, hogy feltárjuk, mikor következik be, mikor válik stabilá a gyermek fejlődésének szinte valamennyi szempontja alapján. A gyermekek fejlődésének jellemzőire már az egyes tevékenységi formáknál kitértünk - az óvodáskor végi fejlettségi szintjeire, amelyek segítenek minket az iskolai életmódra való alkalmasság meghatározásában.

A beiskolázás adminisztratív feltételei

- szakmai tapasztalatainkról előzetesen tájékoztatjuk a szülőket.
- az iskolakezdést életkorhoz kötötten a jogszabály meghatározza, ugyanakkor a szülőnek lehetősége van kérelmezni gyermeke óvodáztatásának egy évvel történő meghosszabbítását.
- szakértői véleménnyel rendelkező gyermek esetében a szakértői véleményben foglaltak az irányadók.
- a szabad iskolaválasztás joga lehetővé teszi a szülő számára, hogy gyermekét olyan iskolába írathassa be, ahol életkorának és fejlettségének megfelelő terhelést kaphat.

A gyermek tankötelességének kezdete

A hatályos Köznevelési Törvényeknek megfelelően:

- A köznevelésről szóló törvény 45.§ (2) bekezdése alapján 2013. január 1-jétől a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti tankötelessé válik.
- Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé.
- Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

A tankötelezettség teljesítése a tanév tanítási napján kezdődik.

A tankötelezettség kezdetéről:

- jogszabály dönt.
- sajátos nevelési igényű gyermek esetén a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vagy az Országos Szakértői és Rehabilitációs tevékenységet végző szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján.
- a szülő kérelmére iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság véleménye alapján az Oktatási Hivatal dönt.

A tankötelessé váló gyermeket a szülő köteles beíratni a lakóhely illetve tartózkodási hely szerinti, illetve a választott iskola első évfolyamára. A választott iskolában történő felvételtől, átvételtől a férőhely függvényében az iskola igazgatója dönt. Megkérjük azokat a szülőket, akik nem a körzeti iskolába írták be gyermeküket, hogy tájékoztassák erről óvodánkat.

A beíratáshoz szükséges **okmányok** a gyermek anyakönyvi kivonata, az óvodai szakvélemény és a szülő személyi igazolványa. Ha a gyermeket a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján a kijelölt iskolába kell beíratni, a beíratáskor a szakértői javaslatot is be kell mutatni. A beíratás **időpontja** megelőzi a tanév megkezdésének idejét. Ezt az időpontot a Fenntartó jelöli ki.

Fellebbezési lehetőségek, eljárások

- amennyiben a szülő nem tesz eleget a beíratási kötelezettségének, úgy a jegyző köteles felszólítani őt. Ha ezután sem tesz eleget, akkor a jegyző határozattal kötelezi a beíratásra. Ez a határozat államigazgatási határozat.
- szülői kérelemre indult hatósági eljárás során született határozat elleni jogorvoslatra, fellebbezésre bírósági eljárásban van lehetőség.
- a felvétellel kapcsolatos határozat közlésétől számított 15 napon belül a szülő fellebbezéssel élhet az iskola Fenntartójánál.

VII. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A módosított óvodai Pedagógiai Program érvényességi ideje:

A 2018. szeptember 1-én készült Pedagógiai Program 2020. szeptember 1 nappal hatályát veszti.

VÁRVA-VÁR Pedagógiai Programunk hatályba lépésének időpontja: 2020. szeptember 01.

Pedagógiai programunk hatályban marad a 2021. május 31-ig az első felülvizsgálatig. Óvodánk első ízben 2020. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját ezen program alapján. A program **érvényességi ideje határozatlan ideig tart.**

Az óvodai nevelési program módosítása

A nevelési program módosításának indokai:

- Törvényi változás esetén,
- Fenntartói határozat, vagy rendeletváltozástól számított 30 napon belül,
- Nevelőtestületi javaslat.

A módosítás/döntés előkészítés szervei:

- Nevelőtestület

A program módosításához szükséges támogatottság:

- a pedagógusok 50+1%-os többségi szavazata

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.

A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő nevelési év szeptember 1. napjától kell bevezetni.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

Óvodánk Pedagógiai Programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A program egy-egy példánya a következő helyeken tekinthető meg:

- az óvoda honlapján,
- az óvodai irattárban,
- az óvodavezetői irodában.

A programról tájékoztatást adhat az intézményvezető.

VIII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A PEDAGÓGIAI PROGRAMOT a Szülői Szervezet képviselői 2020. augusztus 05-én megismerték. A szülők véleményezési jogukkal élve a dokumentumban megfogalmazottakkal egyetértettek.

Egervár, 2020. augusztus 05.

.....

Luif-Nagy Szilvia, Szülői Szervezet elnöke

A PEDAGÓGIAI PROGRAMOT az intézményvezető előterjesztése után a nevelőtestület - nevelőtestületi értekezlet keretében – 2020. augusztus 17-én **elfogadta.**

Egervár, 2020. augusztus 17.

.....

A nevelőtestület képviselőjében: Németh Gáborné, óvodapedagógus

A PEDAGÓGIAI PROGRAMOT, mint az Egervári Mesevár Óvoda és Mini Bölcsőde intézményvezetője **jóváhagyom.**

Egervár, 2020. augusztus 31.

.....

Kovács Szilvia, intézményvezető